

**ОПШТИНА ЋИЋЕВАЦ
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ЋИЋЕВАЦ**

**ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА
ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА СЕПАРАЦИЈУ ПЕСКА И БЕТОНСКУ
БАЗУ У ЛУЧИНИ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

НАРУЧИЛАЦ ИЗВЕШТАЈА

**„Кров прим 037“ доо, Крушевац, м.б. 20991909, пиб 108399919 и
ПР MILO BETON GROUP, Варварин м.б. 65660598, пиб 111783120**

НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ ИЗВЕШТАЈА

**ОПШТИНА ЋИЋЕВАЦ
ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ ЋИЋЕВАЦ
Одсек за урбанизам, грађевинарство и инспекцијске послове**

ОБРАЂИВАЧ ИЗВЕШТАЈА

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ НИШ

Руководилац израде извештаја,

в.д. Директора,

мр Дејан Стојановић, дипл.просторни.планер

Иван Грмуша, дипл.инж.граф.

Ниш, 2023. године

**НА ИЗРАДИ ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА СЕПАРАЦИЈУ ПЕСКА И
БЕТОНСКУ БАЗУ У ЛУЧИНИ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ,
УЧЕСТВОВАЛИ СУ:**

НАРУЧИЛАЦ:

*„Кров прим 037“ доо, Крушевац, м.б. 20991909
ПР MILO BETON GROUP, Варварин м.б. 65660598*

НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ:

*ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ ЂИЋЕВАЦ
Одсек за урбанизам, грађевинарство и инспекцијске послове*

ОБРАЂИВАЧ:

ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ НИШ

СИНТЕЗНИ ТИМ ИЗРАДЕ ИЗВЕШТАЈА:

*мр Дејан Стојановић, дипл.просторни.планер
Мирослав Вучковић, маст.пр. планер*

в. д. Д и р е к т о р а,

Иван Грмуша, дипл.инж.грађ.

С А Д Р Ж А Ј

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
I Полазне основе Стратешке процене	4
1.1 Преглед предмета, садржаја и циљева Плана и односа према другим планским документима	4
<i>1.1.1 Предмет Плана детаљне регулације</i>	
<i>1.1.2 Садржај Плана детаљне регулације</i>	
<i>1.1.3 Циљеви заштите, развоја и уређења у Плану детаљне регулације</i>	
<i>1.1.4 Однос према другим документима – стратегијама, плановима и програмима</i>	
1.2 Стање и фактори природе и животне средине на планском подручју и елементи животне средине за које постоји могућност да буду угрожени	11
<i>1.2.1 Стање и фактори природе и животне средине</i>	
<i>1.2.2 Елементи животне средине за које постоји могућност да буду изложени значајном утицају</i>	
II Општи и посебни циљеви Стратешке процене и избор индикатора	15
2.1 Општи и посебни циљеви стратешке процене	16
2.2 Избор посебних циљева и индикатора	16
III Процена могућих утицаја на животну средину	18
3.1 Разматрана питања и проблеми заштите природе и животне средине у Плана детаљне регулације и образложење разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка Стратешке процене	19
3.2 Приказ варијантних решења Плана детаљне регулације	20
3.3 Претходне консултације са заинтересованим органима и организацијама	20
3.4 Евалуација карактеристика и значаја утицаја стратешких опредељења	21
3.5 Опис мера за предупређење и смањење негативних и повећање позитивних утицаја на животну средину	26
IV Смернице за израду стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину	31
V Програм праћења стања животне средине у току спровођења Плана	31
VI Приказ коришћене методологије и тешкоће у изради Стратешке процене	35
VII Приказ начина одлучивања	38
VIII Учешће заинтересованих страна у поступку израде и разматрања Извештаја о Стратешкој процени	38
IX Закључци - завршни, нетехнички резиме	39

Списак табела у Извештају о стратешкој процени

- Табела 1.** *Резултати испитивања површинских вода Велике Мораве 2020. године*
- Табела 2.** *Циљеви и индикатори Стратешке процене*
- Табела 3.** *Ознаке посебних циљева Стратешке процене*
- Табела 4.** *Критеријуми за оцењивање величине утицаја*
- Табела 5.** *Критеријуми за вредновање просторних размера утицаја*
- Табела 6.** *Скала за процену вероватноће утицаја*
- Табела 7.** *Планска решења у Плану детаљне регулације обухваћена проценом утицаја*
- Табела 8.** *Процена величине утицаја Плана детаљне регулације на животну средину*
- Табела 9.** *Процена просторних размера утицаја Плана детаљне регулације на животну средину*
- Табела 10.** *Процена вероватноће утицаја Плана детаљне регулације на животну средину*
- Табела 11.** *Процена времена трајања утицаја Плана детаљне регулације на животну средину*
- Табела 12.** *Збирни утицаји Плана детаљне регулације на животну средину са образложењем утицаја*
- Табела 13.** *Поступак стратешке процене за План детаљне регулације*

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације за сепарацију песка и бетонску базу у Лучини на животну средину (у даљем тексту: Стратешка процена), припремљен је на основу Одлуке о изради Плана детаљне регулације за сепарацију песка и бетонску базу у Лучини, бр. 350-85/21-03 од 29.11.2021. године („Службени лист Општине Ћићевац“, бр. 26/21), у даљем тексту: „Одлука“.

Поред одлуке правни основ за израду Стратешке процене утицаја на животну средину су: Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину (“Службени гласник РС”, бр. 135/04, 88/10) и Закон о заштити природе („Сл. гласник РС” бр. 36/09, 88/10, 91/10-исп., 14/16, 95/18-др.закон и 7/21).

За потребе израде Плана детаљне регулације приступа се изради стратешке процене утицаја планираних намена на животну средину. У складу са одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије”, бр. 135/2004 и 88/2010), Решење о приступању изради стратешке процене утицаја на животну средину донела је Општинска управа општине Ћићевац - Одсек за урбанизам, грађевинарство и инспекцијске послове, под бр. 501-32/21-03 од 26.11.2021. године.

Разлог за доношење Одлуке о изради Плана детаљне регулације за сепарацију песка и бетонску базу у Лучини је сагледавање просторних могућности саме локације, непосредног и ширег окружења, као и постојећих и планираних инфраструктурних веза, налажење оптималног просторно-програмског решења за реализацију садржаја привредних активности, као и дефинисање планских решења у складу са потребама уређења и изградње простора.

Стратешка процена развојних планова и програма ради се на основу Закона о Стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 135/04 и 88/10) (у даљем тексту: Закон). Закон је усклађен са европским директивама у овој области и у њему су директно имплементиране одредбе Директиве ЕУ 2001/42/ЕС (The Strategic Environmental Assessment Directive - European Directive 2001/42/EC on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment). Самим тим, применом ове Директиве је утврђена обавеза израде стратешке процене утицаја планских докумената на животну средину према одређеним критеријумима, релевантним у области заштите животне средине, природних и културних добара и вредности. Поред тога, ова Стратешка процена усклађена са Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – испр., 64/10 – одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 – одлука УС, 50/13 – одлука УС, 98/13 – одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – др. Закон, 9/20 и 52/21), начелима заштите и одрживог коришћења природних ресурса, вредности и добара утврђених чланом 5. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – испр., 14/16 и 95/18-др. закон и 71/2021), Уредбом о режимима заштите („Службени гласник РС”, бр. 31/12), Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09 – др.закон, 72/09 – др.закон, 43/11 – одлука УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018 – др. закон), Законом о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11- др. закони и 99/11 – др. закон), Законом о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 – др.закон), Законом о туризму („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 17/19), одредбама Закона о Просторном плану Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 88/10), Уредбом о утврђивању Водопривредне основе Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 11/02), Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, бр. 102/10) и другим важећим одлукама и стратегијама Владе, актима и документима.

Стратешка процена представља резултат вредновања могућих утицаја приоритетних планских решења и пропозиција на заштиту природе и заштиту животне средине.

Стратешка процена представља инструмент заштите животне средине, тако што се у почетним фазама доношења одлука о будућем развоју укључују питања заштите (природе, животне средине, културних добара), што резултира претходним усаглашавањем заштитних и развојних интереса. Стратешком проценом обезбеђује се виши ниво заштите животне средине и

интеграције захтева заштите и развојних потреба и интереса, утврђивањем начела и циљева заштите у планске документе у циљу достизања одрживог развоја.

Стратешком проценом нарочито је омогућено:

- остваривање бољег, прихватљивог баланса између просторно-еколошких, социо-економских и политичких фактора,
- разматрање значајних утицаја варијантних решења Плана на животну средину и оцена (евалуирање) планских решења у односу на циљеве заштите (природних добара и непокретних културних вредности);
- дефинисање посебних мера заштите природе и животне средине, као и праћење остваривања (мониторинг) ових мера на планском подручју;
- активно укључивање заинтересованих актера (интересних група) у процес доношења одлука (активна партиципација) о будућем развоју, имајући у виду оптимално решење са становишта заштите природе и животне средине, а у складу са принципима Архуске конвенције;
- даљу разраду инструмената заштите природе и животне средине, уз дефинисање смерница, односно даљих активности на нижим хијерархијским нивоима.

Стратешка процена представља инструмент просторног планирања и планирања заштите животне средине којим се интегришу циљеви и принципи одрживог развоја у просторним плановима, у циљу потпуног спречавања или ограничења негативних утицаја на животну средину, здравље и квалитет живота људи, биодиверзитет, геодиверзитет, станишта и природна и непокретна културна добра.

Стратешком проценом утврђују се ефекти ширег значаја (кумулятивни и синергетски), утврђују се оквири за анализу утицаја конкретних пројеката, укључујући и претходну идентификацију проблема и утицаја који заслужују виши степен детаљности у истраживању; утврђује се хијерархијски оквир за даље спровођење поступка и активности заштите животне на планском подручју и омогућава се варијантна разрада планских решења.

У изради Стратешке процене примењени су принципи одрживог развоја, еколошке одрживости, економске оправданости и социјалне прихватљивости.

На основу члана 4. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, утврђују се основна начела стратешке процене, и то:

1. Начело одрживог развоја – одрживи развој јесте усклађен систем техникотехнолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у коме се на принципима економичности и разумности користе природне и створене вредности са циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације. Разматрањем и укључивањем битних аспеката животне средине у припрему и усвајање одређених планова и програма и утврђивањем услова за очување вредности природних ресурса и добара, предела, биолошке разноврсности, дивљих и биљних животињских врста и аутохтоних екосистема, односно рационалним коришћењем природних ресурса доприноси се циљевима одрживог развоја.

2. Начело интегралности политика заштите животне средине која се реализује доношењем планова и програма заснива се на укључивању услова заштите животне средине, односно очувања и одрживог коришћења биолошке разноврсности у одговарајуће секторске и међусекторске планове и програме.

3. Начело предострожности – свака активност мора бити спроведена на начин да се спрече или смање негативни утицаји одређених планова и програма на животну средину пре њиховог усвајања, обезбеди рационално коришћење природних ресурса и сведе на минимум ризик по здравље људи, животну средину и материјална добра.

4. Начело хијерархије и координације – процена утицаја планова и програма врши се на различитим хијерархијским нивоима на којима се доносе планови и програми. У поступку стратешке процене планова и програма повећани степен транспарентности у одлучивању обезбеђују се узајамном координацијом надлежних и заинтересованих органа у поступку давања сагласности на стратешку процену, кроз консултације, односно обавештавања и давања мишљења на план и програм и

5. Начело јавности – у циљу информисања јавности о одређеним плановима и програмима и о њиховом могућем утицају на животну средину, као и у циљу обезбеђења пуне отворености поступка припреме и доношења или усвајања планова и програма, јавност мора, пре доношења било какве одлуке, као и после усвајања плана и програма, имати приступ информацијама које се односе на те планове и програме или њихове измене. Овим начелима обезбеђује се свеобухватни инструментаријум и оквир за усклађивање техно-економских, друштвених и природних система у целокупном развоју, укључујући и локационе факторе просторног развоја.

У складу са законским одредбама и европском праксом, Извештај о Стратешкој процени обрађује:

- полазне основе Стратешке процене,
- опште и посебне циљеве Стратешке процене и избор индикатора,
- процену могућих утицаја са описом мера предвиђених за смањење негативних утицаја на животну средину,
- смернице за израду стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину,
- програм праћења стања животне средине у току спровођења плана,
- приказ коришћене методологије и тешкоће у изради Стратешке процене,
- приказ начина одлучивања, опис разлога одлучујућих за избор датог плана са аспекта разматраних варијантних решења и приказ начина на који су питања животне средине укључена у план,
- закључке до којих се дошло током израде Извештаја о Стратешкој процени, који су представљени на начин разумљив јавности (формулисани као нетехнички резиме) и други подаци од значаја за Стратешку процену.

Овај елаборат представља резултат провере, разјашњења и унапређења примене принципа одрживог развоја и заштите природних и културних вредности и животне средине у изради Плана детаљне регулације, уз уважавање услова и стручних препорука органа и институција и мишљења грађана који се односе на потребу елиминисања или ограничавања негативних ефеката на природне и културне вредности и животну средину и квалитет живота становника подручја Плана, уважавајући при томе следеће циљеве: заштиту и одрживо коришћење природног и културног наслеђа и одрживу животну средину, просторно-функционалну интегрисаност и обнављање/јачање веза са окружењем, интегрисање интереса заштите и развоја, унапређење саобраћајне приступачности, инфраструктурне и комуналне опремљености, развој културног и регионалног идентитета, унапређење територијалне кохезије, субвенционарност и јавно-приватно партнерство, перманентну едукација грађана и администрације и учешће јавности у одлучивању, заштиту јавног интереса, јавних добара и добара у општој употреби и релативизацију конфликта у заштити природних и културних вредности и одрживом развоју локалних заједница као, и у односу на развој других посебних намена обухваћеног подручја.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину представља саставни део документације која се прилаже уз план или програм надлежном органу. Израда Стратешке процене утицаја на животну средину се одвија у 3 фазе. Прва фаза представља доношење Одлуке о потреби израде Стратешке процене утицаја на животну средину, након чега се приступа њеној изради а након тога следи трећа фаза, фаза давања сагласности на Извештај. Носилац израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну је Општинска управа општине Тићевац, Одсек за урбанизам, грађевинарство и инспекцијске послове. Процедура израде Извештаја прати процедуру доношења Плана детаљне регулације за сепарацију песка и бетонску базу у Лучини на животну средину, што пружа могућност ефикаснијег утицаја на планско решење и благовременог достављања евентуалних примедби у циљу унапређења и заштите животне средине.

I Полазне основе Стратешке процене

На основу одредбе члана 13. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину полазне основе стратешке процене обухватају:

- 1) кратак преглед предмета, садржаја и циљева Плана и односа према другим планским документима;
- 2) преглед постојећег стања и квалитета животне средине подручја на које се Извештај односи;
- 3) карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају;
- 4) разматрана питања и проблеме заштите животне средине у Плану и образложење разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене;
- 5) приказ и оцену припремљених варијантних решења у односу на заштиту животне средине у Плану, укључујући варијантно решење нереализовања Плана и најповољније решење са становишта заштите природе, културних вредности и животне средине;
- 6) резултате претходних консултација са заинтересованим органима и организацијама битне за Стратешку процену.

Као основ и полаз за израду стратешке процене Плана детаљне регулације за сепарацију песка и бетонску базу у Лучини утицаја на животну средину коришћена је следећа документација и подаци:

- Одлука о изради Плана детаљне регулације за сепарацију песка и бетонску базу у Лучини, бр. 350-85/21-03 од 29.11.2021. године („Службени лист Општине Ћићевац“, бр. 26/21);
  - План детаљне регулације за сепарацију песка и бетонску базу у Лучини - Нацрт;
  - Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/10);
  - Просторни план Републике Србије од 2021. до 2035. године - Нацрт;
  - Регионални просторни план за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа („Службени гласник РС“, бр. 39/14);
  - Просторни план Општине Ћићевац („Службени лист Општине Ћићевац“, бр. 7/11 и 8/21)
  - Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора аутопута Е-761, деоница Појате–Прељина („Сл. гласник РС“, бр. 10/20);
  - Извештај о стратешкој процени утицаја Измене и допуне Просторног плана општине Ћићевац на животну средину;
  - Услови надлежних институција, органа, организација и предузећа за израду Плана.
- За израду стратешке процене утицаја Плана на животну средину и Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана, вредновање простора са аспекта еколошке одрживости и прихватљивости, избор најбоље понуђеног решења и предлагање смерница за ниже хијерархијске нивое, коришћена је следећа законска регулатива:
- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09 - испр., 64/10 - одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 - др.закон, 9/20 и 52/21);
  - Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09 - др.закон, 72/09 - др.закон, 43/11 - одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18-др.закон и 95/18-др.закон);
  - Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“ бр. 135/04 и 88/10);
  - Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“ бр. 135/04 и 36/09);
  - Закон о заштити природе („Сл. гласник РС“ бр. 36/09, 88/10, 91/10-исп. 14/16 и 95/18-др.закон и 71/21);
  - Закон о водама („Сл. гласник РС“ бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др. закон);
  - Закон о заштити земљишта („Сл.гласник РС“, бр.112/15);

- Закон о управљању отпадом („Сл.гласник РС” бр. 36/09, 88/10 и 14/16 и 95/18-др.закон);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“ бр. 36/09, 10/13 и 26/21-др.закон);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Сл.гласник РС” бр. 96/21);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС“, бр.111/09 20/15, 87/18 и 87/18 – др.закон);
- Закон о културним добрима („Сл. гласник РС” бр. 71/94, 52/11-др.закон, 99/11-др.закон, 6/20-др.закон и 35/21-др.закон);
- Закон о заштити од нејонизујућег зрачења („Сл.гласник РС” бр. 36/09);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Сл. гласник РС”, бр. 32/2019);
- Правилник о граничним вредностима, методама мерења имисије и критеријумима за успостављање мерних места и евиденцији података („Службени гласник РС”, број 54/92, 30/99 и 19/06);
- Правилник о опасним материјама у водама („Сл. гласник СРС” бр. 31/82);
- Правилник о хигијенској исправности воде за пиће (Сл. лист СРЈ, бр. 42/98, 44/99 и Сл. гласник РС бр. 28/2019);
- Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Службени гласник РС“, број 33/16);
- Правилник о дозвољеном нивоу буке у животној средини („Службени гласник РС”, бр. 72/10);
- Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Сл.гласник РС“, бр.72/10);
- Правилник о листи активности које могу да буду узрок загађења и деградације земљишта, поступку, садржини података, роковима и другим захватима за мониторинг земљишта („Сл.гласник РС“, бр.102/20);
- Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник РС”, бр. 56/10, 93/19 и 39/21);
- Правилник о обрасцу Документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање (“Службени гласник РС”, број 114/13);
- Правилник о обрасцу Документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за њихово попуњавање (“Службени гласник РС”, број 17/17);
- Правилник о одређивању и одржавању зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања (Сл. гласник РС”, број 92/08);
- Правилник о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС“, број 104/09);
- Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Службени гласник РС“, број 33/16);
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник Републике Србије” бр. 67/11. 48/12 и 1/16);
- Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, број 24/14);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12);
- Уредба о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Сл. гласник РС“, бр. 88/10 и 30/18-др.уредба);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту (“Сл. гласник РС“, бр.30/18 и 64/19);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха (“Сл. гласник РС”, бр. 11/10, 75/10 и 63/13);
- Уредба о класификацији вода („Сл. гласник СРС” бр. 5/68);
- Уредба о категоризацији водотока („Сл. гласник СРС” бр. 5/68-61);

- Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 114/08).

1.1 Преглед предмета, садржаја и циљева Плана и односа према другим планским документима

1.1.1 Предмет Плана детаљне регулације

План представља основ за директно спровођење, односно за решавање имовинско-правних односа, издавање локацијских услова и грађевинске дозволе.

План се израђује за подручје у обухвату Просторног плана Општине Ћићевац („Службени лист Општине Ћићевац“, бр. 7/11 и 8/21), у оквиру катастарске општине Лучина, површине од око 6,76ха. Планско подручје се налази у западном делу Општине Ћићевац уз саму границу са Општином Варварин, непосредно уз коридор аутопута Е-761. Границом Плана обухваћен је део простора јужно од државног пута ПА реда бр. 190 (Доњи Крчин - Варварин - Ћићевац), источно од реке Велика Морава и западно од општинског центра, насеља Ћићевац.

Плански основ за израду Плана представља Просторни план Општине Ћићевац („Службени лист Општине Ћићевац“, бр. 7/11 и 8/21).

1.1.2 Садржај Плана детаљне регулације

У изради Плана детаљне регулације и овог Извештаја о Стратешкој процени примењен је приступ интегралног и континуалног планирања са нагласком на тражењу мере одрживости кроз интеграцију циљева и потреба заштите природних вредности, очувања постојећег квалитета животне средине, квалитета живота становника и друштвено-економског развоја. Као кључни развојни ослонци разматрани су заштита природе и животне средине као приоритетне активности са којима ће бити усклађене све друге активности на подручју Плана.

1.1.3 Циљеви заштите, развоја и уређења у Плану

Непосредан циљ израде Плана је стварање правног и планског основа за формирање јединственог погона за сепарацију песка и бетонску базу са потребном саобраћајном и комуналном инфраструктуром.

С обзиром на карактер тражених интервенција, положај планског обухвата и близину околних инфраструктурних објеката и мрежа, планска решења ће бити усмерена ка остварењу следећих циљева:

- Обезбеђивање услова за просторно уређење и изградњу планираних намена;
- Дефинисање грађевинског земљишта јавних намена и одређивање намене површина;
- Обезбеђење просторно-функционалних и техничко-технолошких услова, мрежа и објеката саобраћајне, енергетске и комуналне инфраструктуре;
- Чување ободног пољопривредног и шумског земљишта од трајног губљења за основну намену, у складу са еколошким одредницама и постојећим урбаним контекстом;
- Обезбеђење адекватне заштите животне средине.

1.1.4 Однос према другим документима - стратегијама, плановима и програмима

Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. Године („Службени гласник РС”, број 88/10)

Просторни план Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 88/10) и Извештај о Стратешкој процени утицаја, хијерархијски представља кључни документ вишег реда од значаја, пре свега, за опште циљеве и смернице заштите простора и животне средине. Општи циљеви ППР Србије и Стратешке процене утицаја ППРС, садрже стратешка питања заштите

животне средине од националног значаја, као и циљеве и захтеве у области заштите животне средине релевантних секторских докумената.

У том контексту, као општи циљ ППРС и Стратешке процене утицаја ППРС, дефинисани су:

- заштита основних чинилаца животне средине (ваздуха, воде, земљишта);
  - одрживо коришћење природних ресурса;
  - смањивање загађења и притисака од антропогенних активности.
- Посебни циљеви заштите животне средине и одрживог развоја у ППРС и СПУ ППРС издвојени су:
- заштита и одрживо коришћење вода и земљишта;
  - заштита ваздуха;
  - заштита биодиверзитета и станишта;
  - одрживо коришћење природних добара и заштита предела;
  - унапређење управљања отпадом (смањење количине, поновна употреба (рециклажа) и депоновање);
  - веће коришћење обновљивих извора енергије (енергије ветра, биомасе, соларне, геотермалне и хидроенергије);
  - смањење загађивања у урбаним, индустријским, пољопривредним и другим еколошки угроженим подручјима и
  - смањење притиска од привредних, саобраћајних и стамбених активности на животну средину.

Општи и посебни циљеви заштите природе и животне средине, су испоштовани у Нацрту Плана детаљне регулације за сепарацију песка и бетонску базу у Лучини, чиме је уважена хијерархијска усклађеност.

Напомена: У току је израда новог Просторног плана Републике Србије и Извештаја о Стратешкој процени утицаја ППРС (Одлука о изради Просторног плана Републике Србије од 2021. до 2035. године („Сл. гласник РС“, бр. 48/19)).

Извод из Регионалног просторног плана за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа („Службени гласник РС“, бр. 39/2014)

4.1.5.1. Заштита животне средине

Проблеми везани за одвођење и санацију отпадних и атмосферских вода услед недовољне изграђености канализационе инфраструктуре на планском подручју; Капацитети за пречишћавање отпадних вода на планском подручју нису довољни; највећи проценат отпадних вода из канализационих система испушта се без пречишћавања у реципијенте, док се у сеоским насељима одводи ка непрописно изграђеним (пропусним) септичким јамама.

2.3.3. Водопривредна инфраструктура

Потребно је укинути све парцијалне изливе колектора отпадних вода у водотокове и довести их до ППОВ. У долинским насељима градити групне системе, спајањем канализација више насеља. До краја планског периода треба тежити да се ураде комплетни системи за сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода за градске и општинске центре (Баточина, Кнић, Лапово, Рача, Краљево, Врњачка Бања, Нови Пазар, Тутин, Рашка, Свилајнац, Ћуприја, Крушевац, Александровац, Брус, Варварин, Трстеник и Ћићевац).

Приоритетна планска решења до 2015. године су:

- побољшање квалитета површинских и подземних вода, што подразумева: изградњу система за прикупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода насеља и индустрија у насељима која су најугроженија и са највећим ризиком по здравље људи и животну средину, и обезбеђење рационалног коришћења воде у индустрији и енергетици, увођењем нових технологија и рецикулације, а посебно заштита изворишта термоминералних лековитих вода;

Извод из Просторног плана Општине Ћићевац („Службени лист Општине Ћићевац“, бр. 7/11 и 13/23)

Иако је Одлуком о изради Плана као плански основ наведен Просторни план Општине Ћићевац („Службени лист Општине Ћићевац“, бр. 7/11 и 8/21), увидом у документацију установљено је да постоји само Просторни план Општине Ћићевац („Службени лист Општине Ћићевац“, бр. 7/11), док је у Службеном листу Општине Ћићевац бр. 8/21 објављена само Одлука о изради Измена и допуна просторног плана Општине Ћићевац у циљу стварања планског основа за изградњу постројења за пречишћавање фекалних и отпадних вода у непосредној близини водоизворишта „Моравиште“. С обзиром да наведене измене и допуне нису прошле процедуру усвајања, не могу се сматрати адекватним планским основом, па ће се у даљем тексту анализирати планска решења Просторног плана Општине Ћићевац („Службени лист Општине Ћићевац“, бр. 7/11), у даљем тексту „Просторни план“.

Просторни план представља основни развојни плански документ Општине Ћићевац којим је одређен њен дугорочни просторни и функционални развој и усаглашавање са инфраструктурним системима који су били плански сагледани до његовог доношења. Просторни план се примењује директно на целој територији општине, осим у оквиру општинског центра за који је предвиђена израда плана генералне регулације. С обзиром да је урбанистичка разрада предвиђена и за и привредне зоне које немају директан приступ на саобраћајницу, као и привредне зоне веће од 2ha, а налази се ван прелиминарног обухвата плана генералне регулације Ћићевца, планско подручје је сагледано кроз израду плана детаљне регулације.

Планско подручје се према рефералним картама Просторног плана већим делом налази изван његовог обухвата, иако се у административном смислу цела Катастарска Општина Лучина налази у обухвату Општине Ћићевац. То онемогућава утврђивање како планиране намене, тако и евентуалних рестриктивних мера у коришћењу планског подручја, али ће узимајући у обзир положај, карактер тражених намена и близину специфичних садржаја (планираног аутопута Е-761, насипа за заштиту од поплава и црпних бунара водоизворишта „Моравиште“), бити приказана планска решења Просторног плана из области саобраћаја, инфраструктуре, водоснабдевања и заштите животне средине.

Извод из Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора аутопута Е-761, деоница Појате–Прелјина („Сл. гласник РС“, бр.10/2020)

Просторним планом подручја посебне намене инфраструктурног коридора аутопута Е-761, деоница Појате–Прелјина („Службени гласник РС“, бр. 10/20), у даљем тексту „Просторни план инфраструктурног коридора“, стављен је ван снаге Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора аутопута Е-761, деоница Појате–Прелјина („Службени гласник РС“, број 98/13) услед објективних разлога до којих се дошло детаљним теренским истраживањима, као и због потребе усклађивања планских решења са „Хидролошком студијом коридора аутопута Е-761, деоница Појате–Прелјина“ израђене од стране Института за водопривреду „Јарослав Черни“ ради усаглашавања пројекта аутопута са режимом вода, постојећим водним објектима и плановима управљања водама, као и преиспитивања локација путних објеката и пратећих садржаја аутопута. Траса аутопута је претрпела значајне измене у виду позиције трасе, положаја и облика петљи, позиција паркиралишта и одморишта, као и локација база за одржавање, а у делу планског обухвата траса је у циљу избегавања заштићених зона изворишта „Моравиште“, вођена западно, ближе Великој Морави, кроз и око подручја где је започета експлоатација шљунка, ближе одбрамбеном насипу са запада, што је приказано на графичком прилогу 1 „Извод из Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора аутопута Е-761, деоница Појате–Прелјина: Планирана намена простора“.

Границом Просторног плана инфраструктурног коридора обухваћени су садржаји, намене и делови инфраструктурних система у ширем окружењу аутопута са технолошким и функционалним везама овог инфраструктурног коридора са непосредним окружењем. За посебну намену инфраструктурног коридора аутопута (у границама његове детаљне разраде) предвиђено је директно спровођење планских решења, док се за остала планска решења, ван подручја посебне намене, Просторни план инфраструктурног коридора спроводи по смерницама из просторних планова јединица локалне самоуправе. Просторним планом инфраструктурног коридора предвиђена је обавеза да се све врсте планираних интервенција у његовом обухвату изведу у складу са правилима уређења и грађења утврђеним њиме, уз обавезну сарадњу са имаоцима јавних овлашћења, док је захваћене просторне планове јединица локалне самоуправе, између осталих и Просторни план Општине Тићевац, потребно усагласити са планским решењима Просторног плана инфраструктурног коридора.

За потребе функционисања саобраћајног путног правца, издвојене су следеће зоне:

1) Земљишни појас аутопутског коридора резервисан за потребе изградње и функционисања пута који је дефинисан за изградњу пута и функционисање саобраћаја на њему. Изградња објеката у земљишном појасу подразумева објекте пута и објекте у функцији саобраћаја на њему, као и објекте инфраструктурних система који се укрштају или паралелно воде у коридору пута. Ширина путног појаса износи око 75–80 m;

2) Заштитни појас који је дефинисан као зона за обезбеђење заштите од штетног утицаја путног коридора на окружење. Изградња објеката у заштитном појасу није дозвољена осим за објекте који су у функцији пута и саобраћаја на њему. Ширина заштитног појаса произилази из законске регулативе и мери се од земљишног појаса у дужини од 40m;

3) Појас контролисана изградње који је у функцији путног коридора и његовог несметаног функционисања у простору. Изградња објеката у овом појасу дозвољена је по селективном принципу, уз израду одговарајуће планске документације. Ширина појаса контролисана изградње произилази из законске регулативе и износи 40m од заштитног појаса.

С обзиром да се планско подручје, осим планираног аутопута који се налази у фази изградње, налази и у непосредној близини постојећег насипа за одбрану од поплава, водене површине и бунара водоизворишта „Моравиште“, што је приказано на графичком прилогу 2 „Извод из Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора аутопута Е-761, деоница Појате–Прељина: Мрежа насеља и инфраструктурни системи“, изводом из Просторног плана инфраструктурног коридора биће приказане његове планске одредбе у погледу третмана и заштите вода, заштите од вода, као и пропозиције заштите животне средине и уређења простора од интереса за одбрану земље.

Правилима уређења Просторног плана инфраструктурног коридора су утврђене и зоне и појасеви с посебним режимима и правилима изградње и уређења простора на подручју посебне намене, као и заштитни појасеви у инфраструктурном коридору.

Регулације водотока

Од Појата до моста преко Јужне Мораве, траса аутопута је у подручју брањеном од поплава Велике Мораве. Заштиту пружају деснообални насипи Велике и Јужне Мораве и то објекти: (1) „Доњи Катун” на десној обали Велике Мораве, од Јовановачке реке до Кочанског потока и (2) „Тићевац” на десној обали Велике и Јужне Мораве, од Кочанског потока до Сталаћа. Предвиђени су радови на хидротехничком уређењу Западне Мораве, између осталог и заштита обала Западне Мораве на критичним локалитетима који су у близини аутопута, према препорукама које су дате у оквиру „Хидротехничке студије коридора аутопута Е-761, деоница Појате–Прељина” (Институт за водопривреду „Јарослав Черни”).

Регулациони радови су планирани само на притокама Велике Мораве на локацијама где пројектована траса аутопута иде по траси природних водотока и на местима укрштања трасе аутопута и природних водотокова под неповољним углом: (1) km1+470.60 Јовановачка река и (2) km3+829.60 Кочански поток.

У оквиру регулације водотокова, за напуштена речна корита (стараче) предвиђено је:

Стараче које настају просецањем речних кривина треба искористити као депоније и затрпати их вишком материјала површинског-покривног слоја из ископа регулисаног корита, као и вишка материјала који се ископа дуж трасе аутопута;

Потребно је затрпавати делове старача које су у непосредној близини аутопута;

- Стараче у које се не уливају притоке се затрпавају на целој дужини, од узводне преграде до низводног краја;
- Стараче у које се уливају притоке Моравац и Чађавац се затрпавају од узводне преграде до ушћа притоке, па је потребно обезбедити њихово течење до Западне Мораве кроз делове старача низводно од постојећег ушћа;
- Стараче у које се уливају притоке Бубан, Лађевачка река, Равеница и Бресница се затрпавају од узводне преграде до ушћа притоке, па је потребно обезбедити њихово течење до Западне Мораве кроз делове старача низводно од постојећег ушћа;
- Стараче у које се уливају притоке Островка и Бања се затрпавају од узводне преграде до ушћа притоке, па је потребно обезбедити њихово течење до Западне Мораве кроз делове старача низводно од постојећег ушћа.

Хидротехничка инфраструктура

Основна карактеристика трасе аутопута Е-761 условљена је котом велике воде (Q1%) са стогодишњим повратним периодом, тако да је аутопут на целој дужини у значајном насипу. Положај трасе инфраструктурних система (аутопут, пруга, гасовод, оптички кабл) је ван зоне непосредне и уже заштите подземних и површинских изворишта водоснабдевања. Тамо где то није могуће, заштита изворишта обезбедиће се посебним пројектом заштите и континуалне контроле квалитета вода уз сагласност и контролу надлежних органа за послове водопривреде.

Водно земљиште

Водно земљиште текуће воде је корито за велику воду и приобално земљиште. Приобално земљиште је појас земљишта непосредно уз корито за велику воду водотока који служи одржавању заштитних објеката и корита за велику воду и обављању других активности које се односе на управљање водама, ширине од 10m у небрањеном и 50m у брањеном делу. Водно земљиште у зони обала водотокова дефинисано је положајем регулационе линије насипа или обалоутврде за регулисане делове корита, односно границом водног земљишта утврђеном Законом о водама за нерегулисане делове корита.

На водном земљишту забрањена је изградња, осим у изузетним случајевима, и то:

За изградњу објеката у функцији водопривреде, као и објекти за очување и одржавање отворених водотока;

-За изградњу објеката инфраструктуре, у складу са просторним и урбанистичким планом;

-За изградњу објеката туризма и рекреације, у складу са планским решењима;

-За изградњу свих наведених објеката неопходни су претходни водопривредни услови.

Уз водна земљиште дозвољена је изградња ради рекултивације и уређење простора, који је неуређен и девастиран, чиме је онемогућен прилаз до водене површине, или рекултивација простора, који се користи за депоновање отпада, а првенствено у намену рекреације, риболова, за проширење постојеће хидрофилне вегетације, у складу са условима надлежне водопривредне организације и других надлежних органа.

Подземне воде и изворишта водоснабдевања

На подручју Просторног плана инфраструктурног коридора у обухвату Општине Ћићевац налазе се следећа изворишта:

1) Извориште „Моравиште” на десној обали Велике Мораве (састоји се од три бунара);

2) Изворишта: Топлик, Селиште, Крушак и Радошевац.

Резултати испитивања подземних вода показују да је само у узорку Варварин-Ћићевац повећана ремедијациона вредност хрома укупног док су концентрације свих осталих испитиваних параметара мање од максимално дозвољених концентрација из Уредбе о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације

земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Службени гласник РС”, бр. 88/10, 30/18 – др. уредба и 73/19 – др. уредба).

Општом концепцијом и пропозицијама просторног развоја посебне намене наложено је да се за сва изворишта за снабдевање насеља питком водом, морају дефинисати зоне заштите изворишта тј. дефинисати простор, у оквиру кога ће се пратити начин коришћења земљишта и изградња објеката који могу довести до загађивања изворишног дела узводно од водозахвата.

Коришћење и уређење простора од интереса за одбрану земље

Делови територије Општине Ћићевац који припадају подручју Просторног плана инфраструктурног коридора немају посебних услова у погледу заштите комплекса посебне намене, с обзиром да на истим нису заступљени објекти у надлежности Војске Србије.

1.2 Стање и фактори природе и животне средине на планском подручју и елементи животне средине за које постоји могућност да буду угрожени

1.2.1 Стање и фактори природе и животне средине

1) Геолошке карактеристике

Терен је углавном изграђен од плиоценских седимената, представљен песковима, шљунком и англомератима. У геолошком смислу заступљен је терен сачињавају глиновити, песковити, лапоровити терени, са израженим језерским седиментима.

2) Геоморфолошке карактеристике

Главне црте рељефа планског подручја последица су тектонских збивања која су се дешавала у централном и западном делу Балкана. Рељеф општине Ћићевац је равничарско-брежуљкастог типа и одликује се благо заталасаним теренима, који се од стрмих коса и падина у јужном и источном делу постепено спуштају ка равном алувијалном тлу. Терен се простире у појасу од 131 до око 500m н.в.. Велики део Општине лоциран је у алувијалној равни Велике Мораве која протиче њеним западним делом, док се са источне стране пружају обронци Буковика.

3) Хидрогеолошке и хидрографске карактеристике

Највећи водоток у близини планског подручја је река Велика Морава. Велика Морава настаје спајањем река Западне и Јужне Мораве код града Сталаћа. Дужина Велике Мораве је 185 km. У близини протиче и Кочански поток, налазе се и ткз. „Ћићевачке баре“, а на око 300 m источно од планског обухвата налазе се бунари водоизворишта „Моравиште“.

4) Флора

Општина Ћићевац је богата шумама. Највише су заступљени храст, буква и граб. Процентуално највеће учешће имају приватне шуме.

5) Клима и климатске карактеристике

Клима је умерено-континентална, али је услед незаштићености већим планинским масивима изложена другим климатским утицајима долином река Велике и Јужне Мораве. Средња годишња температура ваздуха (станица у Ћуприји) је 11.9°C, а најхладнији месец је јануар, док су најтоплији јул и август.

Када је реч о количини падавина која се овде излучи, она износи 620-644 mm годишње. Највише падавина се излучи у мају и јуну, а најмање у фебруару и марту.

Основне карактеристике су топла и сува лета, хладне зиме са снегом, док су пролеће и јесен умерено топли са већом количином падавина у односу на зиму и лето.

6) Педолошке карактеристике

Општина Ћићевац лежи највећим делом на смоници, која се убраја у средње плодна земљишта. Северно и источно од насеља Ћићевац велики комплекс земљишта представљају алувијални наноси, а јужно се пружа гајњача, врло плодно земљиште. Постоје веома повољни услови за развој пољопривреде.

7) Геосеизмичност

Општина Ћићевац се налази на претежно стабилном терену, који представља погодну основу за даљу изградњу објеката различитих функција. Територија општине се налази у зони 8° MCS скале.

Резултати извршених физичко-хемијских, хемијских и микробиолошких анализа узорака површинских вода (водотока) су упоређене са граничним вредностима класа квалитета прописаних Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“ бр. 50/2012). Резултати испитивања представљени су у наредној табели за реку Велику Мораву са станице Багрдан.

Табела бр. 1: Резултати испитивања површинских вода Велике Мораве 2020. године

Испитивања	2020. година
	класа
Водоток - Велика Морава - станица Багрдан	
Растворени кисеоник (mg/l)	II
Засићеност кисеоником (%)	I
БПК5 (mg/l)	III
Укупни органски угљеник (ТОС) (mg/l)	III
Укупан азот (mg/l)	III
Нитрати (mg/l)	I
Нитрити (mg/l)	III
Укупан фосфор (mg/l)	IV
Хлориди (mg/l)	I
Арсен (µg/l)	I
Фекални колиформи (cfu/100ml)	III
Укупни колиформи (cfu/100ml)	II

Према Уредби о категоризацији водотока (Сл. Гласник 5/1968-61) Велика Морава: од Сталаћа - до ушћа у Дунав припада III категорији.

На око 300m источно од планског обухвата налазе се бунари водоизворишта „Моравиште“. Копани бунар који је лоциран на месту званом „Моравиште“ дубок је 11 m, пречника 4 m, капацитета у летњем периоду око 45 l/s, у зимском око 18 l/s, а у прелазном- периоду око 35 l/s, што на годишњем нивоу износи око 400.000 m³ захваћене воде. У наведену количину захваћене воде из копаног бунара урачуната је вода која се тзк. помоћним пумпама, из два оближња бушена бунара који су дубине око 5 m, препумпава у копани бунар према потреби, а ради несметаног одржавања нивоа воде за рад пумпи у копаном бунару у периоду велике потрошње воде. Из овог водоводног система водом за пиће снабдевали су се насеље Тићевац, као и села Лучина, Сталаћ и Мрзеница.

Дана 1.2.2007. године, по службеној дужности, извршен је инспекцијски надзор над ЈКСП „Развитак“ из Тићевца, улица Првوماјска бб, које између осталих комуналних делатности обавља и послове производње и дистрибуције воде за пиће, на основу Одлуке о организовању Јавног комуналног - стамбеног предузећа „Развитак“ коју је донела Скупштина општине Тићевац 29.12.1989. године под бројем 023-14/89-01. Предмет инспекцијског надзора била је хигијенска исправност воде за пиће из водоводног система.

ЈКСП "Развитак" је са Заводом за заштиту здравља из Крушевца склопио уговор број 570/04, о вршењу прегледа воде за пиће у складу са Правилником о хигијенској исправности воде за пиће („Службени лист СРЈ“, број 42/98). У ЈКСП „Развитак“, на увид су дати извештаји о испитивању воде за пиће број В 1276/06 (датум узорковања 18.10.2006. године), број В 1509/06 (датум узорковања 6.12.2006. године), број В 1610/06 (датум узорковања 27.12.2006. године) и број В 3/07 (датум узорковања 3.1.2007. године). Из извештаја о испитивању, не може се закључити где је тачна локација на којој је извршено узорковање, обзиром да је као место узорковања у свим извештајима наведено „вода чесма прво изливно место (з.и.)“, „вода чесма прво изливно место (з.и.)“, „вода чесма Лучина“, „вода чесма Сталаћ“, и „вода чесма Мрзеница“. Из приложених извештаја може се закључити да је редован узрок хигијенске неисправности воде за пиће услед њеног микробиолошког и хемијског загађења. У свим извештајима, као предлог, наведено је да „вода није за пиће и припремање хране“.

На основу Уговора о испоруци воде са ЈКП „Водовод – Крушевац“ Крушевац из 2017. године, општина Ћићевац је прешла на ново снабдевање водом са система регионалног водоснабдевања Ћелије.

По питању *санитације*, отпадне воде из производног процеса сепарација песка и справљање бетона директно се, без претходног третмана, испуштају у реципијент, односно оближњу водену површину која припада Општини Варварин, а са којим се планско подручје граничи.

Земљиште

Квалитет *земљишта* се не прати у континуитету. Земљиште се деградира отпадним водама из производног процеса сепарација песка и справљање бетона и неконтролисано употребом вештачких ђубрива и пестицида са околног пољопривредног земљишта.

OPSTINA	Mat.br. uzorka	Kordinat a x	Kordinat a y	Kordinat a y1	Kordinat a x1	pH u KCl	Humus (%)	P ₂ O ₅ (mg/100 g)	K ₂ O (mg/100 g)	CaCO ₃ (%)	Arsen As (mg/kg)	Bor B mg/kg	Kadmijum Cd (mg/kg)	Hrom Cr (mg/kg)	Bakar Cu (mg/kg)	Fe (mg/kg s.m.)
ĆIĆEVAC	4050	7537650	4846680	21,4676	43,7591	6,6	6,24	25,78	40	0,3	8,1	0,46	0,1	32,8	32,57	252
ĆIĆEVAC	4135	7530990	4843350	21,3847	43,7295	6,8	3,40	17,78	26,3	0,69	18,7	0,35	0,45	68	43,84	353
ĆIĆEVAC	4136	7534320	4843350	21,426	43,7293	5,3	4,68	28,12	34,8	0	8,5	0,42	0,4	43,75	39,33	482
ĆIĆEVAC	4137	7537650	4843350	21,4673	43,7291	6,4	5,38	44,12	40	0	3,7	0,36	0,65	34	31,44	268
ĆIĆEVAC	4138	7540980	4843350	21,5087	43,729	4,9	3,25	11,27	40	0	5,2	0,44	0,75	42,15	16,22	261
ĆIĆEVAC	4223	7534320	4840020	21,4258	43,6993	6,95	4,58	31,60	40	0,98	9,9	0,44	0,35	55,35	71,45	379
ĆIĆEVAC	4224	7537650	4840020	21,4671	43,6992	7,2	2,96	101,92	40	6,14	4,9	0,47	0,35	43,55	57,41	189
ĆIĆEVAC	4310	7534320	4836680	21,4256	43,6693	6,7	4,79	65,47	40	0,56	9	0,6	0,35	24,25	73,02	287
ĆIĆEVAC	4311	7537650	4836680	21,4669	43,6691	4,65	3,79	8,16	32	0	6,8	0,52	0,2	36,15	53,36	275
ĆIĆEVAC	4397	7534320	4833350	21,4254	43,6393	5,7	2,37	2,89	27	0	3,4	0,44	0,15	36	23,29	382
ĆIĆEVAC	4398	7537650	4833350	21,4666	43,6391	6,5	1,51	8,00	23,4	0,3	8,2	0,38	0,25	38,15	48,73	507
ĆIĆEVAC	4485	7537650	4830020	21,4664	43,6092	3,35	2,02	10,95	33,4	0	3,7	0,42	0,2	28,15	64,92	196

OPSTINA	Mat.br.u zorka	Kordinata x	Kordinata y	Kordinata y1	Kordinata x1	Živa Hg (mg/kg)	Nikl Ni (mg/kg)	Olovo Pb (mg/kg)	Cink Zn (mg/kg)	Ukup mikrofl	Aktinomi cete	Gljive	Amonifik atori	Azotobakter	Slob azotofik	Dehidrogenaza
ĆIĆEVAC	4050	7537650	4846680	21,4676	43,7591	0,31	38,7	37,9	8,3	50,33	32,33	32,67	0,9	250	115,67	142,33
ĆIĆEVAC	4135	7530990	4843350	21,3847	43,7295	0,274	147	27	220	46,33	17	23	450	45	115	67,78
ĆIĆEVAC	4136	7534320	4843350	21,426	43,7293	0,387	40,65	36	155	4,67	10	10,67	2,5	0	75,33	102,51
ĆIĆEVAC	4137	7537650	4843350	21,4673	43,7291	0,059	23	34,15	85	4,33	9,67	8,67	0,9	450	52,33	105,32
ĆIĆEVAC	4138	7540980	4843350	21,5087	43,729	0,052	41,7	22,25	99	9,67	5,67	9,67	45	4	33,33	62,65
ĆIĆEVAC	4223	7534320	4840020	21,4258	43,6993	0,015	20,95	39,35	81,5	20,33	13,67	10,67	45	95	49,33	177,81
ĆIĆEVAC	4224	7537650	4840020	21,4671	43,6992	0,055	19,05	29,35	63,5	16	20,33	2,33	15	0	78,33	57,04
ĆIĆEVAC	4310	7534320	4836680	21,4256	43,6693	0,04	25,1	25	73,7	18,33	8,33	4,33	2,5	25	70,67	45,2
ĆIĆEVAC	4311	7537650	4836680	21,4669	43,6691	0,039	16,9	34,65	48	10	5,33	9,67	45	4	31,33	136,53
ĆIĆEVAC	4397	7534320	4833350	21,4254	43,6393	0,075	13,7	43,25	139,75	7,67	11,67	10,33	10	95	18,33	82,35
ĆIĆEVAC	4398	7537650	4833350	21,4666	43,6391	0,034	37	30,7	56	5,33	5,33	4,67	0,9	0	12,33	58,32
ĆIĆEVAC	4485	7537650	4830020	21,4664	43,6092	0,006	7,1	45,75	23,15	1,67	0,67	2,67	0	0	1,67	36,75

На планском подручју не постоје мерна места за мерење *комуналне буке* у животној средини, па се закључци могу извести на основу општих знања о акустичном загађивању. Највећа бука потиче од постројење за сепарација песка и справљање бетона. Потенцијални произвођач буке представља и друмски саобраћај слабог интезитета који се обавља државним путем ПА реда бр. 190 (Доњи Крчин - Варварин - Ћићевац). Границе предметног плана се налазе ван заштитног појаса постојеће магистралне електрифициране железничке пруге Београд Центар – Распутница „Г“ –Раковица – Младеновац – Лапово – Ниш –Прешево –Државна граница – (Табановце), на растојању већем од 1 km, тако да железнички саобраћај нема неки значај у стварању комуналне буке.

Нема индикација о појачаном, вештачком или природном *јонизујућем зрачењу*. Извор нејонизујућег зрачења су далеководи, а заштита од њиховог електричног поља и магнетне индукције обезбеђује се у току пројектовања и погона далековода сходно домаћем законодавству и смерницама Светске здравствене организације (WHO). Имајући у виду постојеће и планиране далеководе, овај утицај на животну средину сматра се контролисаним и безбедним. На основу увида у податке Агенције за заштиту животне средине и Извештаја о систематском испитивању нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини, на територији планског обухвата нису вршења мерења нивоа зрачења. Јонизујуће зрачење и извори јонизујућег зрачења нису предмет ове процене.

Због свега наведеног, закључци о стању животне средине, у контексту израде Плана детаљне регулације и ове Стратешке процене изводе се посредно, на основу постојања објеката, радова и активности које су извор дејства на животну средину (приземни, монтажни објекти и инсталације за сепарисање песка и израду бетона, саобраћајна инфраструктура, начин евакуације отпадних вода и чврстог комуналног отпада, начина обраде земљишта и степена примене агрохемијских средстава у пољопривреди и др). Нису индиковане неревверзибилне појаве угрожавања живота и здравља људи услед прекомерног загађења животне средине, нити неприхватљиви поремећаји у функционисању водених и копнених екосистема под директним утицајем погоршања квалитета вода, ваздуха и земљишта.

II Општи и посебни циљеви Стратешке процене и избор индикатора

Према члану 14. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. Са становишта дугорочне организације коришћења, уређења и заштите простора концепт одрживог развоја представља стратешку активност којом се дефинишу плански принципи и критеријуми заштите, затим средства и развој животне средине.

Општи и посебни циљеви стратешке процене утицаја на животну средину за предметни план, садржани су у стратегији и смерницама планова вишег реда и развојним документима општине Ћићевац. Општи циљеви стратешке процене, дефинисани су на основу наведених планских докумената и на основу анализе стања и тенденција будућег развоја. На основу општих циљева и на основу: просторног обухвата плана, планираних садржаја на подручју плана, стања животне средине на планском подручју и ширем окружењу, дефинисани су посебни циљеви стратешке процене који ће представљати основ за евалуацију стратешких утицаја плана на животну средину.

На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради Стратешке процене.

2.1. Општи и посебни циљевии стратешке процене

Општи циљевии заштите животне средине, као што је наведено, подржавају опште циљеве постављене плановима вишег реда и били би:

- обезбеђивање квалитетне животне средине;
- постизање рационалне организације, уређења и заштите простора усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним ресурсима;
- заустављање даље деградације природне средине (ваздух, вода, земљиште и др.) одређивањем стања, приоритета заштите и услова одрживог коришћења простора;
- предузимање адекватних превентивних мера уз успостављање система контроле свих облика загађивања.

Посебни циљевии Стратешке процене произилазе из анализе стања, проблема, ограничења и потенцијала планираног простора, као и приоритета за решавање еколошких проблема, а у складу са општим циљевима и начелима заштите животне средине. Еколошки одговорно коришћење простора које обухвата План представља значајан потенцијал за одрживи развој овог подручја.

Посебни циљевии произилазе из интегралног приступа у очувању ресурса и решавања проблема у животној средини:

- Одржавање квалитета ваздуха;
- Ономогућавање загађења површинских и подземних вода – решавање проблема отпадних вода;
- Спречавање загађења земљишта – смањење контаминације тла;
- Контролисано поступање са отпадом;
- Унапређење система зелених површина;
- Ублажавање негативног утицаја развоја на деградацију предела;
- Спречавање појаве буке преко дозвољених вредности;
- Развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке).

2.2 Избор посебних циљева и индикатора

На основу дефинисаних посебних циљева врши се избор одговарајућих индикатора, валидних за оцену планских решења са становишта могућих негативних утицаја на животну средину, као и за утврђивање мера превенције и мера смањења неповољних утицаја. Сврха њихове примене је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају. Индикатори су важан показатељ који омогућава да се на основу праћења доступних података оцени тренутно стање посматране или анализирани области, процене утицаји и донесу мере. Пружајући неопходне информације помажу креирање политике заштите животне средине, пружају увид у остваривање циљева и мера заштите и санације последица. Битни су за праћење процеса управљања животном средином.

Показатељи су веома прикладни за мерење и оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини и за утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати. Представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање (просторно, урбанистичко и др).

У Табели бр. 2: представљени су посебни циљеви стратешке процене са избором индикатора.

Табела бр. 2: Циљеви и индикатори Стратешке процене

Посебни циљеви СПУ	Индикатори	Јединица мере
Одржавање квалитета ваздуха	- учесталост прекорачења дневних граничних вредности за SO ₂ , NO ₂ , PM ₁₀ , O ₃	Број дана у току године са прекорачењем дневне граничне вредности
Заштита и очување квалитета површинских и подземних вода – решавање проблема отпадних вода	<ul style="list-style-type: none"> - Serbian Water Quality Index (SWQI) - Петодневна биолошка потрошња кисеоника БПК₅, физичко-хемијски и микробиолошки параметри квалитета површинских вода - нутријенти у површинским и подземним водама - проценат становника прикључен на јавну канализацију - загађене (непречишћене) отпадне воде 	<p>-Нитрати (mg NO₃/l), укупни фосфор и ортофосфати (µg P/l),</p> <p>-Пет описних индикатора (на скали од 0 до100) и индикатор у боји:</p> <p><i>веома лош</i> (0-38) <i>црвено, лош</i> (39-71) - <i>жуто, добар</i> (72-83) - <i>зелено,</i></p> <p><i>веома добар</i> (84-89) – <i>светло плаво</i> и <i>одличан</i> (90-100) – <i>тамно плаво.</i></p> <p>температура воде (°C), pH вредност (pH), електропроводљивост (µS/cm),</p> <p>% засићења O₂ (%), БПК₅ (mg O₂/l), суспендоване материје (mg/l),</p> <p>укупни оксидовани азот (Нитрати + Нитрити)(mg N/l), ортофосфати (mg P/l), укупни амонијум (mg N/l) и највероватнији број колиформних</p> <p>клица (n/100ml).</p> <p>- % (процент)</p> <p>- % (процент),</p>
Спречавање загађења земљишта – смањити контаминацију земљишта	<ul style="list-style-type: none"> - промена начина коришћења земљишта -површине деградираних земљишта, -промена начина коришћења земљишта, -диверзитет врста 	<ul style="list-style-type: none"> - % деградираног земљишта у односу на укупну површину и површина, - деградирано земљиште изражени у ha, - ha или km² - број јединки по јединици површине. Број гнездећих парова. Површина у хектарима (ha),
Контролисано поступање са отпадом	<ul style="list-style-type: none"> - Укупна количина произведеног отпада, -Укупна количина произведеног комуналног отпада -Укупна количина амбалажног отпада 	<ul style="list-style-type: none"> -Индикатор се изражава у тонама по години (t/год), -Индикатор се изражава у тонама по години (t/год), -Индикатор се изражава у тонама по години (t/год),односно у процентима %,
Заштита и одрживо коришћење заштитног зеленила	-Диверзитет врста	
Ублажавање негативног утицаја развоја на деградацију предела	-Диверзитет врста	

Посебни циљеви СПУ	Индикатори	Јединица мере
Спречавање појаве буке преко дозвољених вредности	-Укупни индикатор буке	-Децибел (dB(A))
Развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке).	-број мерних места, стање мониторинрске мреже	-Број мерних места

Табела бр. 3: Ознаке посебних циљева Стратешке процене

Ред. бр.	Циљ СПУ
1.	Одржавање квалитета ваздуха
2.	Заштита и очување квалитета површинских и подземних вода – решавање проблема отпадних вода
3.	Спречавање загађења земљишта – смањити контаминацију земљишта
4.	Контролисано поступање са отпадом
5.	Заштита и одрживо коришћење заштитног зеленила
6.	Ублажавање негативног утицаја развоја на деградацију предела
7.	Спречавање појаве буке преко дозвољених вредности
8.	Развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке).

III Процена могућих утицаја на животну средину

Стратешка процена се бави генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења на животну средину простора у обухвату Плана, при чему је акценат стављен на анализу планских решења, која доприносе заштити и подизању квалитета животне средине на посматраном простору и у непосредном окружењу.

Извештајем о стратешкој процени разматрају се питања и проблеми везани за заштиту животне средине, а који се односе на:

- утицај постојећих и планираних активности на природне ресурсе – воду, ваздух и земљиште;
- утицај постојеће и планиране инфраструктуре на животну средину;
- мере и услове заштите животне средине са освртом на потенцијалне загађиваче.

У процесу одлучивања и усаглашавања планских решења и у поступку стратешке процене, потенцијала и ограничења у простору и животној средини, вредновани су следећи аспекти:

- природне карактеристике, постојеће стање и услови у простору;
- створене вредности, постојећа намена простора и досадашњи начин коришћења природних ресурса, као и планирано уређење дефинисано планским решењима;
- стање комуналне опремљености и уређености простора у обухвату Плана;
- услови надлежних институција, добијени у поступку израде Плана и Извештаја о стратешкој процени;
- циљеви планског документа вишег хијерархијског нивоа и циљеви предметног планског документа.

Проблем заштите животне средине је данас један од прворазредних друштвених задатака. Данас присутне негативне последице углавном су последица погрешно планиране, изградње насеља, саобраћајних система, неконтролисаних и неадекватне употребе енергије, као и непознавања основних законитости из домена животне средине. У оквирима изнетих ставова промене које су последица прилагођавања природе потребама човека могу бити онакве какве

он очекује, али могу бити, и често јесу, сасвим неповољне и за њега самог. Скуп таквих промена за собом повлачи врло сложене последице, које у принципу имају повратно деловање на иницијаторе промена, доводећи тако до нових стања и нових последица.

Циљ израде стратешке процене утицаја предметног плана на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја на квалитет животне средине и предвиђених мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире не стварајући конфликте у простору и водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору.

На планском подручју не постоји саобраћајна мрежа, већ се приступ одвија са ДП II а реда бр. 190, преко атарских путева и насипа за одбану од поплава, што је у супротности са одредбама Члана 133. Закона о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 - др. закон), који на насипима и другим водним објектима изричито забрањује, између осталог, и вожњу моторног возила, осим на местима на којима је то дозвољено, као и обављање других радње којима се може угрозити стабилност тих објеката. Унапређење саобраћаја и саобраћајне инфраструктура - већа приступачност. Повећање густине саобраћаја има утицаја на ваздух, кроз повишења нивоа буке и појаву прашине у околини у периоду одвијања саобраћаја. Један од извора загађења ваздуха настаје емисијом продуката сагоревања горива у моторима. Најзаступљенији загађивач ваздуха је угљен-моноксид (СО). Такође, поред угљен-моноксида присутни су и оксиди азота, оксиди сумпора, угљоводоници, олово и чврсте честице. На територији планског обухвата нису спроведена системска мерења квалитета ваздуха, као ни систематско праћење нивоа и учесталости буке.

Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода је усмерена ка унапређењу животне средине. По изградњи загађивање површинских, подземних вода и земљишта отпадним водама биће спречено, односно минимизирано, што представља значајан позитиван утицај на животну средину. Приликом изградње постројења за пречишћавање отпадних вода долази до делимичног нарушавања амбијента (промена физичког изгледа терена) због изградње самог постројења и могућег привременог негативног утицаја на воду, ваздух и земљиште.

Прашина и бука се јављају приликом рада машина за сепарација песка и справљање бетона, када се честице прашине и грађевинског материјала лако подижу ветром и разносе по околини. Присуство грађевинских машина незнатно повећава ризик и од загађивања воде и земљишта, отпадним водама које потичу од технолошког процеса, као и испуштеним машинским уљима и средствима за подмазивање.

3.1. Разматрана питања и проблеми заштите природе и животне средине у Плану детаљне регулације и образложење разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка Стратешке процене

Критеријуми за одређивање могућих карактеристика значајних утицаја на животну средину планова и доношење Одлуке о изради стратешке процене садржани су у **Прилогу I Закона о Стратешкој процени**. Ови критеријуми заснивају се на: карактеристикама Плана и карактеристикама утицаја.

За доношење Одлуке о изради и обухвату Стратешке процене, уз примену осталих критеријума, посебно је важна идентификација проблема заштите животне средине планског подручја и могућност утицаја решења Плана на: природне ресурсе, ваздух, воду, земљиште, буку, повећање ризика од удеса, становништво, насеља, јавне службе и здравље, шумарство, ловство и риболов, пољопривреду и културно-историјско наслеђе, туристички развој, инфраструктурне и комуналне објекте, развој инфраструктурних коридора и коридора осталих техничких система, управљање чврстим комуналним и осталим типовима отпада и јачање институционалних способности за заштиту животне средине.

На основу процене стања животне средине на подручју Плана детаљне регулације, посебно су разматрана следећа питања:

- заштита природе и природних вредности, заштита животне средине као приоритетне активности са којима ће бити усклађене све друге активности на подручју Плана;
- развој инфра и супра-структуре;
- заштита и одрживо коришћење воде и земљишта;
- унапређење комуналне опремљености и саобраћајне приступачности насељима.

Извештај о Стратешкој процени може се изјаснити о томе зашто поједина питања из области заштите животне средине нису била меродавна за разматрање. У конкретном случају као таква питања оцењени су:

а) климатске промене и девастација озонског омотача - с обзиром да садашња и очекивана продукција CO₂ и других гасова са ефектом стаклене баште, или са утицајем на озонски омотач, на планском подручју није меродавна у негативном или позитивном смислу са становишта обавеза које наша земља има у односу на одговарајуће, релевантне међународне споразуме у вези климатских промена и заштите озонског омотача,

б) јонизујуће и нејонизујуће зрачење - утицај постојећих и планом предвиђених објеката који су извор јонизујућег зрачења није идентификован као значајан на нивоу овог плана и Стратешке процене. Нејонизујуће зрачење није мерено на предметном подручју, али се претпоставља да не превазилази границе дозвољених вредности.

3.2 Приказ варијантних решења Плана детаљне регулације

Носилац израде Извештаја је пошао од чланова 13. и 15. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину и сагледао две варијанте које су повезане са могућим променама у животnoj средини и њеном заштитом: варијанта 1, да План не буде одобрен и, самим тим, остане неостварен, и варијанта 2, да плански документ буде прихваћен и спроведен у пракси. Кроз поређење почетних варијантних решења је олакшано преиспитивање утицаја Плана на животну средину и бирање најповољнијег решења по животну средину. Уз ово упоређивање посматра се и оцењује актуелно стање животне средине у светлу постављених циљева и планских решења како би проценили последице прихватања и спровођења Плана.

Анализиране и оцењене су обе варијанте према претпостављеним главним позитивним и негативним утицајима на животну средину спровођења или неспровођења Плана. Најповољнија варијанта је изабрана после оцењивања свих процењених позитивних и негативних утицаја ПДР-а.

Варијантно решење 1: План детаљне регулације није усвојен

У случају да ПДР не буде прихваћен наставља се даље коришћења простора и рад постројења за сепарација песка и справљање бетона без планом утврђених мера заштите, наставља се упуштање отпадних вода у реципијент без претходног предтретмана (сепарација масти и уља) и саобраћај наставља да се одвија неадекватним прилазом преко насипа за одбрану од поплава.

Варијантно решење 2: План детаљне регулације је примењен

Са друге стране, прихватање Плана требало би да унапреди програм заштите животне средине, отпадне воде добијају предтретман (сепарација масти и уља) пре упуштања у реципијент, спречава се даља деградација земљишта (екстракција песка и шљунка), ограђивањем комплекса спречава се приступ незапосленим лицима и обезбеђује се континуирано снабдевање електричном енергијом са трафостанице.

3.3 Претходне консултације са заинтересованим органима и организацијама

У поступку израде Плана детаљне регулације и спровођења Стратешке процене обављен је широк круг консултација са заинтересованим и надлежним организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења већег броја субјеката, од којих су за аспект заштите животне средине од посебног значаја:

1. МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РС - Сектор за материјалне ресурсе - Управа за инфраструктуру;
2. Министарство здравља РС - Сектор за јавно здравље и санитарну инспекцију - Одсек за санитарни надзор Крушевац;

3. МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РС - Сектор за ванредне ситуације - Одељење за ванредне ситуације у Крушевцу;
  4. МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ РС - Агенција за заштиту животне средине;
  5. МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ РС - Републичка дирекција за воде;
  6. ЈП „ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ“ ДИРЕКЦИЈА ЗА ПРЕНОС ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ - Погон техника;
  7. ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ „ЕПС ДИСТРИБУЦИЈА“ Д.О.О. БЕОГРАД, РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТАР „ЕЛЕКТРОСРБИЈА КРАЉЕВО“;
  8. ЈП „СРБИЈАГАС“ - Сектор за развој;
  9. Предузеће за изградњу гасоводних система, транспорт и промет природног гаса, „ЈУГОРОСГАЗ“ А.Д.;
  10. ЈП „ТРАНСНАФТА“;
  11. ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ „ТЕЛЕКОМ СРБИЈА“ А.Д. ДИРЕКЦИЈА ЗА ТЕХНИКУ, Функција за планирање и развој мреже и сервиса;
  12. „СЕТИН“ д.о.о.;
  13. „VIP MOBILE“ д.о.о.;
  14. ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ;
  15. Завод за заштиту споменика културе Краљево;
  16. ЈВП „СРБИЈАВОДЕ“ – Београд, Водопривредни центар „МОРАВА“ Ниш;
  17. ДИРЕКЦИЈА ЗА ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ И ИЗГРАДЊУ ЈП ЋИЋЕВАЦ;
  18. ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ ЋИЋЕВАЦ, Одсек за урбанизам, грађевинарство и инспекцијске послове;
  19. ЈКСП „Развитак“ Ћићевац;
  20. АД „ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ“, Сектор за стратегију и развој;
  21. ЈП Путеви Ћићевац;
  22. ЈП ПУТЕВИ СРБИЈЕ;
  23. РЕПУБЛИЧКИ СЕИЗМОЛОШКИ ЗАВОД
  24. РЕПУБЛИЧКА АГЕНЦИЈА ЗА ВОДЕ.
- Сви ови контакти сматрају се релевантним за Стратешку процену.

3.4 Евалуација карактеристика и значаја утицаја стратешких опредељења

Циљ израде стратешке процене утицаја на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја/трендова на квалитет животне средине на подручју Плана детаљне регулације и предвиђање смерница за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире не стварајући конфликте у простору и водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору. Процена утицаја Плана детаљне регулације, односно планских решења, извршена је у наставку Стратешке процене.

Извршена је евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину на територији Плана детаљне регулације. Значај утицаја процењује се у односу на величину утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај.

У Табели бр. 4.: утицаји планских решења према величини промена оцењени су бројевима од -2 до +2, где се знак минус односи на негативне, а знак плус за позитивне промене.

Табела бр. 4.: Критеријуми за оцењивање величине утицаја

Величина утицаја	Ознака	Опис
Већи	- 2	У већој мери нарушава животну средину
Мањи	-1	У мањој мери нарушава животну средину
Нема утицаја	0	Нема директног утицаја или нејасан утицај
Позитиван	+1	Мање позитивне промене у животној средини
Повољан	+2	Повољне промене квалитета животне средине

У Табели бр. 5: приказани су критеријуми за вредновање просторних размера утицаја.

Табела бр. 5.: Критеријуми за вредновање просторних размера утицаја

Значај утицаја	Ознака	Опис
Регионални	Р	Могућ утицај на регионалном нивоу
Општински	О	Могућ утицај на општинском нивоу
Локални	Л	Могућ утицај локалног карактера

У Табела бр. 6.: приказани су критеријуми за процену вероватноће утицаја.

Табела бр. 6: Скала за процену вероватноће утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	С	Утицај сигуран
више од 50%	В	Утицај вероватан
мање од 50%	М	Утицај могућ

Додатни критеријуми могу се извести према времену трајања утицаја - привремени-повремени (П) и дуготрајни (Д) ефекти. На основу свих наведених критеријума врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева СПУ.

Табела бр. 7.: Планска решења обухваћена проценом утицаја

Сектор	Планска решења
Инфраструктурни системи	Изградња саобраћајне инфраструктуре
	Мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода које се испуштају у реципијент
	Примена сепаратора масти и уља пре упуштања у реципијент атмосферских вода са манипулативних површина, гаража и паркинга, као и вода употребљених за прање ових површина
Геолошки ресурси	Забрана екстракције песка, шљунка и других минералних сировина у оквиру водног земљишта и приобалног појаса
Заштита животне средине	Заштитно зеленило
	Примена приступа „чистије производње“ за све производне процесе који могу негативно утицати на стање животне средине
Привредне делатности	Обезбеђење просторних услова за функционисање бетонске базе и постројења за сепарацију песка

У Табела бр. 7: извршен је избор планских решења која су укључена у процес мултикритеријумске евалуације и на основу кога се идентификују стратешки значајни утицаји планских решења у односу на циљеве Стратешке процене (Табела 3).

Табела бр. 8 Процена величине утицаја Плана детаљне регулације на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Изградња саобраћајне инфраструктуре	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0
Мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода које се испуштају у реципијент	+1	+2	+1	+1	+1	+1	0	0
Примена сепаратора масти и уља пре упуштања у реципијент атмосферских вода са манипулативних површина, гаража и паркинга, као и вода употребљених за прање ових површина	+1	+2	+1	+1	+1	+1	0	0
Забрана екстракције песка, шљунка и других минералних сировина у оквиру водног земљишта и приобалног појаса	0	+2	+2	+1	+1	+1	0	0
Заштитно зеленило	+2	+1	+2	+1	+2	+2	+1	0
Примена приступа „чистије производње“ за све производне процесе који могу негативно утицати на стање животне средине	+2	+1	+2	+1	+2	+2	+1	0
Обезбеђење просторних услова за функционисање бетонске базе и постројења за сепарацију песка	-1	-2	-1	-1	-1	-1	-2	0

* - критеријуми према табели 4

Табела бр. 9: Процена просторних размера утицаја Плана детаљне регулације на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Изградња саобраћајне инфраструктуре	О	Л	Л	Л	Л	Л	Л	
Мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода које се испуштају у реципијент	О	О	Л	Л	Л	Л		
Примена сепаратора масти и уља пре упуштања у реципијент атмосферских вода са манипулативних површина, гаража и паркинга, као и вода употребљених за прање ових површина	О	О	Л	Л	Л	Л		
Забрана екстракције песка, шљунка и других минералних сировина у оквиру водног земљишта и приобалног појаса	О	Л	Л	Л	Л	Л		
Заштитно зеленило	О	Л	Л	Л	Л	Л	Л	
Примена приступа „чистије производње“ за све производне процесе који могу негативно утицати на стање животне средине	О	Л	Л	Л	Л	Л	Л	
Обезбеђење просторних услова за функционисање бетонске базе и постројења за сепарацију песка	О	Л	Л	Л	Л	Л	Л	

* - критеријуми према табели 5

Табела бр. 10: Процена **вероватноће утицаја** Плана детаљне регулације на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Изградња саобраћајне инфраструктуре	С	М	М	М	В	В	С	
Мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода које се испуштају у реципијент	М	С	С	В	В	М		
Примена сепаратора масти и уља пре упуштања у реципијент атмосферских вода са манипулативних површина, гаража и паркинга, као и вода употребљених за прање ових површина	М	С	С	В	В	М		
Забрана екстракције песка, шљунка и других минералних сировина у оквиру водног земљишта и приобалног појаса	С	М	С	М	С	С		
Заштитно зеленило	С	М	С	М	С	С	В	
Примена приступа „чистије производње“ за све производне процесе који могу негативно утицати на стање животне средине	С	М	С	М	С	С	В	
Обезбеђење просторних услова за функционисање бетонске базе и постројења за сепарацију песка	В	С	В	В	В	М	С	

* - критеријуми према табели 6

Табела бр. 11: Процена **времена трајања утицаја** Плана детаљне регулације на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Изградња саобраћајне инфраструктуре	П	П	П	П	Д	Д	П	
Мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода које се испуштају у реципијент	Д	Д	Д	Д	Д	Д		
Примена сепаратора масти и уља пре упуштања у реципијент атмосферских вода са манипулативних површина, гаража и паркинга, као и вода употребљених за прање ових површина	Д	Д	Д	Д	Д	Д		
Забрана екстракције песка, шљунка и других минералних сировина у оквиру водног земљишта и приобалног појаса	Д	Д	Д	Д	Д	Д		
Заштитно зеленило	Д	Д	Д	Д	Д	Д	Д	
Примена приступа „чистије производње“ за све производне процесе који могу негативно утицати на стање животне средине	Д	Д	Д	Д	Д	Д	Д	
Обезбеђење просторних услова за функционисање бетонске базе и постројења за сепарацију песка	П	Д	Д	Д	Д	Д	П	

Табела 12. Збирни утицаји Плана детаљне регулације на животну средину са образложењем утицаја

Планска решења	Ранг утицаја у односу на циљеве СПУ								Образложење утицаја
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	Изградња саобраћајне инфраструктуре	-1/О С/П	-1/Л М/П	-1/Л М/П	-1/Л М/П	-1/Л В/Д	-1/Л В/Д	-1/Л С/П	
Мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода које се испуштају у реципијент	+1/О М/Д	+2/О С/Д	+1/Л С/Д	+1/Л В/Д	+1/Л В/Д	+1/Л М/Д	/	/	Очекују се позитивни утицаји на животну средину. Утицаји су локалног карактера, али од посебног значаја за заштиту животне средине планског подручја
Примена сепаратора масти и уља пре упуштања у реципијент атмосферских вода са манипулативних површина, гаража и паркинга, као и вода употребљених за прање ових површина	+1/О М/Д	+2/О С/Д	+1/Л С/Д	+1/Л В/Д	+1/Л В/Д	+1/Л М/Д	/	/	Очекују се позитивни утицаји на животну средину. Утицаји су локалног карактера, али од посебног значаја за заштиту животне средине планског подручја
Забрана екстракције песка, шљунка и других минералних сировина у оквиру водног земљишта и приобалног појаса	0/О С/Д	+2/Л М/Д	+2/Л С/Д	+1/Л М/Д	+1/Л С/Д	+1/Л С/Д	/	/	Спречава се даља потенцијална деградација земљишта и промена режима подземних вода
Заштитно зеленило	+2/О С/Д	+1/Л М/Д	+2/Л С/Д	+2/Л М/Д	+1/Л С/Д	+1/Л С/Д	+1/Л В/Д	/	Примена заштитних зелених појасева у оквиру производних комплекса. Очување постојећих зелених површина, високог зеленила и вреднијих примерака дендрофлоре. Обавеза прибављања сагласности надлежних институција приликом извођења радова који изискују евентуалну сечу одраслих, вредних примерака дендрофлоре.
Примена приступа „чистије производње“ за све производне процесе који могу негативно утицати на стање животне средине	+2/О С/Д	+1/Л М/Д	+2/Л С/Д	+2/Л М/Д	+1/Л С/Д	+1/Л С/Д	+1/Л В/Д	/	Превентивна заштита планског подручја конципирана у овом планском решењу допринеће позитивним утицајима на готово све циљеве Стратешке процене
Обезбеђење просторних услова за функционисање бетонске базе и постројења за сепарацију песка	-1/О В/П	-2/Л С/Д	-1/Л В/Д	-1/Л В/Д	-1/Л В/Д	-1/Л М/Д	-2/Л С/П	/	Вероватни су негативни утицаји на квалитет ваздуха на локалном нивоу и могући позитивни дуготрајни утицаји на заштиту земљишта и вода. Приликом технолошког процеса очекује се појава буке изнад дозвољених вредности.

3.5. Опис мера за предупређење и смањење негативних и повећање позитивних утицаја на животну средину

Планска решења у Плану формирана су у складу са заштитом и унапређењем квалитета животне средине на предметном подручју у складу са решењима датим локалним развојним документима, регионалним развојним и просторним плановима, стратешким, развојним и акционим плановима и др.

Основна мера коју треба спроводити на целом подручју Плана је оптимално очување садашњег стања квалитета животне средине уз адекватну заштиту и уз појединачне интервенције на локацијама са нарушеним квалитетом појединих параметара животне средине.

Заштита околине обухвата области очувања квалитета ваздуха, воде и земљишта, као и минимизирање настајања и поступање са отпадним материјама на начин да се не угрозе чиниоци животне средине, као и смањење нивоа буке.

Да би функционисање предметног објекта било безбедно, а негативан утицај на животну средину сведен на минимум потребно је предузети одговарајуће мере:

- спроводити све законске и друге мере, којима ће се спречити или умањити сви евентуални негативни утицаји приликом извођења и експлоатације;
- испоштовати све мере и прописе предвиђене пројектном документацијом;
- испоштовати предвиђене мере у току редовног рада и одржавања постројења за сепарацију песка и справљење бетона.

Заштита земљишта

Заштита земљишта остварује се:

- Санацијом и рекултивацијом деградираних површина (сметлишта, запуштених простора, простора на којима је нелегално одлаган отпад и сл.);
- Рекултивацијом оштећених земљишних површина услед експлоатације песка и шљунка у алувијумун Велике Мораве;
- Преиспитивањем постојећег концепта управљања комуналним и осталим отпадом и усклађивање са важећом законском регулативом из ове области и Националном стратегијом управљања отпада;
- Обезбеђивање одговарајуће заштите земљишта и подземних вода постављањем непропусних танкова за прихват опасних материја из трансформатора трафостанице, запремине довољне да прихвати укупну количину трнсформаторског уља садржаног у трансформатору;
- Уградњом трансформатора који не садржа полихлороване бифениле (PCB).
- Проширењем програма мониторинга и успостављање нових мерних места ради добијања свеобухватне/тачне слике о квалитету земљишта у обухвату Плана.

Заштита ваздуха

Заштита и побољшање квалитета ваздуха остварује се кроз:

- Унапређење зелених површина у обухвату Плана;

- Планирање одговарајућих техничких и технолошких решења којима се обезбеђује да емисија материја у ваздуху задовољава прописане граничне вредности дефинисане законском регулативом за све објекте из којих се емитују загађујуће материје;
- Проширењем програма мониторинга и по потреби, успостављањем нових мерних станица и места ради добијања свеобухватне/тачне слике о квалитеу ваздуха.

Очување и побољшање квалитета вода

Очување и побољшање квалитета воде остварује се кроз:

- Поштовање прописаног режима заштите подземних и површинских вода и предвиђање мера заштите вода и земљишта од загађивања у редовним и ванредним ситуацијама;
- Изградња канализационих система за прикупљање и одвођење отпадних вода;
- Изградњу свих саобраћајних и манипулативних површина од водонепропусних материјала отпорних на нафту и нафтне деривате и са ивичњацима којима се спречава одливање воде на околно земљиште приликом њиховог одржавања или падавина;
- Евидентирње свих субјеката који своје отпадне воде испуштају у површинске воде;
- Примени Европске директиве о водама (2000/60/EC), Закона о водама РС („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др.закон) и Водопривредне основе Републике Србије (ВОС) у домену утврђивања и координације мера за површинске и подземне воде које припадају истом еколошком, хидролошком и хидрогеолошком сливу;
- Спречавање или смањење утицаја незгода код којих долази до изненадног загађивања вода.

Заштита од буке

Смањење комуналне буке остварује се кроз:

- Планирањем у складу са Законом о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10) и подзаконским актима донетим на основу њега;
- Утврђивањем надлежности за спровођење мерења буке и заштите од буке у оквиру заштитног појаса инфраструктурног коридора, бетонске базе и сепарације песка;
- Дефинисање препорука и правила градње у погледу избора материјала, система и конструкција са звучном заштитом, чиме се омогућава да ниво буке не прелази дозвољене граничне вредности при прописаним условима коришћења и одржавања уређаја и опреме.

Заштита природног и културног наслеђа

Планско подручје се не налази се унутар заштићеног подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, међутим како Велика Морава са приобалним појасом представља еколошки коридор од међународног значаја, у складу са условима Завода за заштиту природе Србије, бр. 021- 2874/2, од 12.09.2022. године, прописују се следеће мере заштите:

- Предвидети адекватан мониторинг загађености ваздуха, земљишта и вода у складу са законском регулативом, као и заштиту од прекомерне буке (заштитним зеленим појасевима и другим баријерама);

- Предвидети решења и мере којима ће се спречити, односно онемогућити загађење ваздуха, земљишта, подземних и површинских вода;
- Препоручује се примена приступа „чистије производње“ за све производне процесе који могу негативно утицати на стање животне средине;
- Дефинисати основне изворе и начине угрожавања животне средине и утврдити квалитет и карактеристике земљишта, ваздуха и вода (подземне и површинске), флору, фауну на планском подручју;
- Максимално очувати постојеће зелене површине;
- Максимално очувати високо зеленило и вредније примерке дендрофлоре (појединачна стабла и групе стабала);
- Коришћење, уклањање и депоновање опасних и штетних материја и средстава вршити у складу са важећом законском регулативом и нормативним актима;
- Максимално скратити време одлагања материјала који се користи при раду, како би се избегло убијање и сакупљање свих врста гмизаваца и других животиња;
- У циљу очувања фауне птица које се гнезде на планском подручју, уклањање вегетације и извођење припремних радова на изградњи и уређењу бетонске базе и сепарације песка реализовати у периоду пре 01. априла и после 31. јула;
- Уколико се током реализације активности наиђе на активно гнездо птица са јајима и/или младунцима, обуставити радове и активности у зони гнезда до излетања младунаца из гнезда;
- Хумусни слој уклонити и сачувати како би се и користио за озелењавање локације;
- Током извођења радова ниво буке и вибрација не сме прећи граничне вредности индикатора буке, у складу са одредбама Чланова 10. и 16. Закона о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 96/21);
- За време извођења радова забрањено је сервисирање радних машина и возила, а уколико дође до хаваријског изливања горива, уља или других штетних материја, обавезна је санација површине;
- У случају акцидентних ситуација обавезно обавестити надлежне инспекцијске службе;
- Уколико се током радова наиђе на геолошко-палеонтолошке или минеролошко-петролошке објекте, за које се претпоставља да имају својство природног добра, извођач радова је дужан да, у складу са одредбама Члана 99. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10 - испр., 14/16, 95/18 - др. закон и 71/21), о налазу обавести Министарство заштите животне средине и предузме све мере његове заштите од уништења, оштећења или крађе до доласка овлашћеног лица.

У обухвату Плана нема непокретних културних добара, нити непокретности које уживају преходну заштиту.

С обзиром на врсту планираних делатности и предвиђених радова, условима Завода за заштиту споменика културе Краљево (допис бр. 1015-2 од 17.08.2022. године), прописане су следеће мере заштите:

- Уколико се приликом земљаних радова појави археолошки материјал, слојеви или архитектонске структуре из прошлости, инвеститор је у обавези да обустави радове, обезбеди налаз на месту и у положају у којем је откривен и о томе хитно обавести Завод за заштиту споменика културе Краљево;

- Уколико се утврди да пронађена непокретност или ствар представља добро под претходном заштитом, даље извођење радова и промене облика терена могу се дозволити након прописивања додатних услова који најчешће подразумевају археолошки надзор уз ручни ископ, или вршење заштитних археолошких истраживања, уз адекватан даљи третман налаза и налазишта;
- Уколико се приликом земљаних радова наиђе на архитектонске остатке из прошлости, од интереса за Републику Србију, надлежни Завод ће у договору са Републичким заводом за заштиту споменика културе и надлежним Министарством културе и информисања дефинисати мере техничке заштите откривених остатака и
- Инвеститор објекта дужан је да обезбеди средства за надзор, истраживање, заштиту, чување, публиковање и излагање добра које ужива претходну заштиту до његове предаје на чување овлашћеној установи заштите.

Подстицање енергетске ефикасности

Подстицање енергетске ефикасности се остварује:

- Успостављањем принципа енергетске ефикасности у објектима чиме се доприноси смањењу потрошње енергената и смањењу емисије штетних гасова у атмосферу;
- Обезбеђивањем ефикасног коришћења енергије узимајући у обзир микроклиматске услове локације, намену, положај и оријентацију објекта, као и могућност коришћења обновљивих извора енергије.

Заштита од нејонизујућих зрачења

Заштита од нејонизујућих зрачења у нискофреквентном подручју се остварује:

- Одређивањем могућих садржаја, намене објеката и њиховог положаја на парцели у зони заштите далековода, узимајући у обзир негативни утицај електромагнетног поља далековода на здравље људи и околину, односно дефинисане заштитне зоне;
- Планирањем, пројектовањем и изградњом нових трафостаница у складу са важећим нормама и стандардима прописаним за ту врсту објеката, уз предузимање одговарајућих техничких и оперативних мера, чиме се обезбеђује да ниво излагања нејонизујућем зрачењу након изградње трафостаница не прелази референтне граничне нивое излагања електричним, магнетским и електромагнетским пољима, у складу са Правилником о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС“, бр. 104/09).

Очување и успостављање одрживог система зелених површина

Очување и успостављање одрживог система зелених површина у обухвату Плана остварује се кроз:

- Рекултивацију, озелењавање и уређење деградираних површина и простора на којима је нелегално одлаган грађевински у други отпад;
- Подизање зелених заштитних појасева у контактним зонама привредних и радних зона и зона за одмор и рекреацију, као и зона јавне намене.

Заштита од удеса

Да би се санација успешно спровела она мора да обухвати израду плана санације и израду извештаја о удесу. Наведени методолошки приступ квалитативно отвара могућност дефинисања под којим условом ће ризик од рада опасних постројења на одређеном простору бити прихватљив и на који начин се може обезбедити добро управљање ризиком од удеса.

Урбанистичке мере заштите од пожара

Према условима Сектора за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова РС, допис бр. 217-365/22 од 22.08.2022. године, плански документ не садржи могућности, ограничења и услове за изградњу објеката са аспекта заштите од пожара и експлозија, па је пре издавања локацијских услова потребно прибавити посебне услове заштите од пожара у складу чл. 54. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-испр., 24/11, 121/12, 42/13-одлука УС, 50/13-одлука УС, 98/13-одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19,37/19-др. Закон и 9/20) и чл. 20. Уредбе о локацијским условима („Службени гласник РС“, бр. 115/20).

Заштита од удеса

Потреба за проценом ризика у животној средини настала је као резултат повећане свести о нужности заштите животне средине. Постало је очигледно да многи индустријски и развојни пројекти изазивају нежељене последице у животној средини, које би се могле спречити постојањем разрађеног механизма управљања ризиком од хемијског удеса. Мере за отклањање последица удеса (санација) су део процеса заштите од удеса, које имају за циљ праћење постудесне ситуације, обнављање и санацију животне средине, враћање у првобитно стање, као и уклањање опасности од поновног настанка удеса. Да би се санација успешно спровела она мора да обухвати израду плана санације и израду извештаја о удесу. Наведени методолошки приступ квалитативно отвара могућност дефинисања под којим условом ће ризик од рада опасних постројења на одређеном простору бити прихватљив и на који начин се може обезбедити добро управљање ризиком од удеса.

IV Смернице за израду стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину

Чланом 5. став 1. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10) прописана је обавеза израде стратешке процене утицаја на животну средину. На локалном нивоу, за планове мањих просторних обима одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана ако постоји могућност појаве значајних утицаја, што се утврђује према критеријумима датим у Прилогу 1. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Стратешком проценом Плана обухваћени су утицаји на животну средину и припремљене мере и решења заштите животне средине.

Због тога, за све нове пројекте који се планирају у обухвату планског подручја неопходно је у складу са Законом о процени утицаја на животну средину и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 114/08), спровести поступак процене утицаја на животну средину.

За пројекте за које је неопходно спровести поступак процене утицаја на животну средину биће извршена анализа могућих значајних утицаја пројекта на животну средину, која обухвата квалитативни и квантитативни приказ могућих промена у животној средини за време извођења пројекта, редовног рада и за случај удеса, као и процену да ли су промене привременог или трајног карактера и биће дефинисане мере за спречавање, смањење и отклањање сваког значајнијег штетног утицаја на животну средину, мере које ће се предузети за уређење простора, техничко-технолошке, санитарно-хигијенске, биолошке, организационе, правне, економске и друге мере.

Реализација активности, изградња објеката, извођење радова, односно обављање редовних активности мора бити у складу са техничком документацијом, уз поштовање важећих законских, техничких норматива и стандарда прописаних за ту врсту објекта, као и у складу са условима и мерама које су утврдили други овлашћени органи и организације.

V Програм праћења стања животне средине у току спровођења Плана

Реализација планских решења одвијаће се у дужем временском периоду и по правилу доводи до одређених промена у простору и животној средини. Да би се вршило праћење промена на подручју плана неопходно је вршити систематско мерење, испитивање и оцењивање стања животне средине како би се омогућила заштита здравља људи, природних и створених вредности на подручју плана, самим тим успостављање система мониторинга је један од приоритетних задатака. Последњи корак у процесу стратешке процене је развој и имплементација програма мониторинга.

Сврха мониторинга је:

- да прикаже промене у животној средини које се могу приписати имплементацији Плана,
- да дозволи стварним утицајима да се упореде са предвиђеним утицајима;
- да предложи могуће мере за смањење или ублажавање ефеката непредвиђених догађаја, уколико се они појаве;

- да се прикупе квалитетне основне информације за друге планове који захтевају стратешку процену.

Законом о Стратешкој процени утврђена је обавеза дефинисања програма праћења стања животне средине у току спровођења плана или програма за који се Стратешка процена ради. Законом је прописан и садржај програма мониторинга који, нарочито, садржи:

- 1) опис циљева плана и програма;
- 2) индикаторе за праћење стања животне средине;
- 3) права и обавезе надлежних органа;
- 4) поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја;
- 5) друге елементе у зависности од врсте и обима плана и програма.

При томе, дата је могућност да овај програм може бити саставни део постојећег програма мониторинга који обезбеђује орган надлежан за заштиту животне средине. Такође, мониторинг би требало да обезбеди информације о квалитету постојећег извештаја које се могу користити за израду будућег извештаја о стању квалитета животне средине. На подручју Плана не врши се систематски мониторинг животне средине, тако да се оцена већине елемената и показатеља стања животне средине изводи посредно, на основу података о објектима и активностима који могу бити извор загађења воде, ваздуха и земљишта, односно који могу генерисати буку, отпад и зрачење.

ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА И ПРОГРАМА

Основни циљ формирања мониторинг система је да се обезбеди, поред осталог, правовремено реаговање и упозорење на могуће негативне процесе и акцидентне ситуације, као и потпунији увид у стање елемената животне средине и утврђивање потреба за предузимање мера заштите у зависности од степена угрожености и врсте загађења. Потребно је обезбедити континуирано праћење стања квалитета животне средине и активности у простору чиме се ствара могућност за њеним рационалним управљањем.

Према Закону о заштити животне средине („Сл. гласник РС" бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон, 43/11 – одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18 – др. закон и 95/18 – др. закон), јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине у складу са овим и посебним законима. Према члану 69. наведеног Закона, циљеви Програма праћења стања животне средине били би:

- обезбеђење мониторинга,
- дефинисање садржине и начина вршења мониторинга,
- одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга,
- дефинисање мониторинга загађивача,
- дефинисање начина достављања података у циљу вођења Локалног регистра извора загађивања и
- увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

У оквиру праћења стања животне средине, у складу са Законом и другим прописима, предвиђа се праћење:

- квалитета вода (загађујуће материје и друге карактеристике);
- квалитета земљишта;
- квалитета ваздуха;
- нивоа буке;
- отпада.

5.1. Индикатори праћења стања

Мониторинг стања животне средине се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине које обухвата праћење природних фактора, односно промена стања и карактеристика животне средине.

Мониторинг квалитета ваздуха

Правни основ за праћење квалитета ваздуха представља Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др.закон, 43/11 – одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18 – др.закон и 95/18 – др. закон), Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 10/13 и 26/21 – др.закон) и Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 11/10, 75/10 и 63/13).

Мониторинг квалитета ваздуха се успоставља у складу са Европском директивом о процени и управљању квалитетом ваздуха. Мониторинг треба вршити континуирано, посебно на локацијама и подручјима повећаног загађења, на утврђеним локалитетима где се постављају стационарне мерне станице, 24-часовним узроцима. Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха дате су смернице истраживања, праћења и утврђивања општег стања загађености ваздуха у насељеним местима и ненасељеним подручјима. На основу обављених анализа утврђује се стање и трендови на основу којих се предузимају одговарајуће мере заштите ваздуха.

Проучавање и праћење квалитета ваздуха има за циљ контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивања тренда загађења како би се правовремено деловало ка смањењу садржаја штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине (ваздуха, земљишта, вода).

Контрола квалитета ваздуха се остварује системским мерењем емисије, праћењем и истраживањем утицаја квалитета ваздуха на животну средину и извештавањем о резултатима мерења, праћења и истраживања. Од посебне је важности вршити редован мониторинг како на подручју плана тако и на подручју читаве општине.

Подручје плана детаљне регулације не поседује станицу за мерење емисије основних и загађујућих материја. Најближе мерно место налази се у урбаној зони града Параћина.

Предлаже се успостављање мерних места за праћење квалитета ваздуха на планском подручју од стране инвеститора. Неопходно је обавезати инвеститора да врши мониторинг квалитета ваздуха на годишњем нивоу.

Мониторинг квалитета воде

Према Закону о водама („Сл. гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др.закон) као и према подзаконским актима донетим на основу овог Закона у циљу праћења стања загађености вода потребно је вршити систематско испитивање квалитета површинских и подземних вода, на прописан начин, на основу Уредбе о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл.гласник РС“, бр. 50/12), према програму који доноси Влада.

Поред испитивања квалитета површинских и подземних вода обавезно је и испитивање квалитета пречишћених отпадних вода са ППОВ које се испуштају у Велику Мораву, на основу Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, бр.67/11, 48/12 и 1/16) и Правилника о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Службени гласник РС“, бр.33/16). Обавезно је испитивање квалитета вода у пијезометрима према Уредби о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, бр.

50/12) и Уредби о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС“, бр. 30/18 и 64/19), као и ремедијационе вредности загађујућих, штетних и опасних материја у водоносном слоју и обавезу испитивања атмосферских отпадних вода на излазу из сепаратора према Уредби о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, бр.67/11, 48/12 и 1/16). Услед производног процеса може доћи до промене квалитета вода, те се за планирање и спровођење мониторинга на подручју Плана обавезује инвеститор (на годишњем ниво).

Мониторинг квалитета земљишта

Праћење стања тла у односу на ерозионе процесе, посебно спирања и акумулирања материјала дејством воде, значајан је инструмент успешне заштите како пољопривредног, тако шумског и осталог земљишта, што је као експлицитна обавеза уграђено у Закону о пољопривредном земљишту и Закону о шумама („Сл. гласник РС“, бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018 – др. закон) и као начелна обавеза у Закону о заштити животне средине. С обзиром на то да очекивана реализација појединих планских решења може изазвати постојеће ерозионе процесе на планском подручју, планирање и спровођење мониторинга биће обавеза локалних самоуправа на подручју Плана.

Мониторинг земљишта уређен је Законом о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15) као обавеза државе и локалне самоуправе и његово успостављање треба да допринесе заштити овог подручја.

Планом детаљне регулације се препоручује доследна примена мера заштите животне средине прописаних законом, посебно мера које се односе на испуштање (емисију) загађујућих, опасних и штетних материја у воду и земљиште, одлагање и елиминацију отпада, антиерозионе и противпожарне заштите, рекултивацију и ремедијацију, како подстицајног тако и репресивног карактера.

Прописати обавезу инвеститора да врши мониторинг квалитета земљишта једном годишње.

Мониторинг буке

Мониторинг буке врши се систематским мерењем, оцењивањем или прорачуном одређеног индикатора буке, у складу са Законом о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, 96/2021). Процена, праћење и контрола нивоа буке одвија се на нивоу републике или јединица локалне самоуправе. Подаци из мониторинга буке саставни су део јединственог информационог система животне средине у складу са законом којим се уређује заштита животне средине. За подручје Плана систематски мониторинг буке се не врши.

Мониторинг отпада

Мониторинг отпада има за циљ контролисање количине произведеног отпада и стања одлагалишта као и умањење негативних утицаја на животну средину изазваних неадекватним поступањем са отпадом. Мониторинг отпада обухвата утврђивање количине и врсте отпада која се одвози на комуналну депонију.

VI Приказ коришћене методологије и тешкоће у изради Стратешке процене

Сврха стратешке процене утицаја на животну средину је благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на стратешком нивоу планирања и програмирања, уважавајући принципе одрживог развоја. Стратешка процена утицаја у складу са Директивом ЕУ 2001/42/ЕС, као и домаћом регулативом представља процес којим се врши процена стратешких утицаја одређених планова и програма на животну средину са циљем да се интегрисањем основних начела заштите животне средине (начело одрживог развоја, интегрисаности, предострожности, хијерархије, координације и јавности) у поступак припреме израде и доношења плана обезбеди одрживи развој и заштита животне средине.

Значај поступка стратешке процене је у томе што она:

- афирмише и снажи процес заштите животне средине током израде концепта и планова;
- омогући еколошки здрав и одржив развој;
- идентификује специфичне утицаје и лоцира кумулативне ефекте;
- смањује могућност да се направе озбиљне грешке;
- помаже у доношењу одлука заснованих на информацијама и процени могућих значајних утицаја у фази када су могућа алтернативна решења и нема ограничења која се јављају у фази процене утицаја већ дефинисаних намена или пројеката.

Као резултат спровођења поступка стратешке процене, израђује се Извештај о стратешкој процени утицаја као завршни документ којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана и програма и одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину.

Садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, а донекле и основни методолошки приступ дефинисани су Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину и Законом о заштити животне средине („Сл. гласник РС” бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11-одлука УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018-др.закон и 95/2018-др.закон). Специфичност конкретног плана, ниво плана, као и карактеристике постојећег стања животне средине на планском подручју, условили су да садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја у одређеној мери буде модификован и прилагођен основним карактеристикама плана.

Општи методолошки принцип, базиран на примени наведеног закона, подразумева континуирани поступак усаглашавања процеса израде планског документа са процесом поступка стратешке процене кроз унапред утврђени редослед фаза или корака, а који се односе на: анализу стања свих релевантних фактора - чиниоца животне средине, идентификацију постојећих извора загађења као и процену потенцијално могућих негативних утицаја, предлога најповољнијег решења са аспекта заштите животне средине, предлога мера за спречавање и ублажавање током свих фаза израде планског документа као и предлог мониторинга током спровођења планског документа и експлоатације објеката.

Разрадом наведених фаза развијен је следећи поступак за стратешку процену за План детаљне регулације, дат је у следећој табели.

Табела бр. 13 Поступак стратешке процене за План детаљне регулације

Фазе стратешке процене утицаја	Појединачне активности по фазама
1	2
<p>Фаза 1: <i>Идентификација других планова и програма од значаја за остваривање циљева заштите животне средине</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Идентификација планова, програма, пројеката и других докумената од значаја за План детаљне регулације; ▪ Идентификација циљева и задатака заштите животне средине од значаја за План детаљне регулације (од (интер) националног до локалног); ▪ Спецификација и валоризација кључних проблема заштите животне средине и кључних циљева заштите животне средине;
<p>Фаза 2: <i>Дефинисање циљева и задатака стратешке процене утицаја</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ревизија постојећих циљева и задатака стратешке процене утицаја из различитих докумената од (интер) националног до локалног нивоа (уклучујући међурегионални, регионални и ниво локалне заједнице); ▪ Дефинисање циљева стратешке процене у зависности од планских проблема и одредби регулативе;
<p>Фаза 3: <i>Формирање информационе – документационе основе</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Идентификација потенцијалних извора информација и података релевантних за стратешку процену; ▪ Прикупљање података из различитих извора (подаци добијени од локалних власти и заједнице, анкете, истраживања, теренска истраживања, пописна и друга статистика, подаци доступни преко Интернет мреже, литература и др.); ▪ Обрада података и прављење одговарајућих база података;

Фазе стратешке процене утицаја	Појединачне активности по фазама
1	2
<p align="center">Фаза 4: <i>Полазне основе стратешке процене утицаја (почетне фазе стратешке процене утицаја у ужем смислу)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ревизија прикупљених података (анализа и синтеза расположивих података); ▪ Оцена података прикупљених из других докумената (оцена и преузимање – „стечене обавезе“); ▪ Оцена стања активности на планском подручју (примена других планова, програма и пројеката); ▪ Оцена имплементације националних и регионалних стратегија, планова, програма и пројеката; ▪ Идентификација могућих тешкоћа; ▪ Оцена валидности аналитичко-информационе грађе; ▪ Прелиминарна оцена општег стања животне средине;
<p align="center">Фаза 5: <i>Дефинисање индикатора</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ревизија и анализа доступних података, анализа полазних основа и прелиминарна процена трендова; ▪ Дефинисање и развој индикатора од значаја за стратешку процену, корелација између индикатора, циљева и задатака Плана детаљне регулације и стратешке процене утицаја;
<p align="center">Фаза 6: <i>Ревизија индикатора, циљева и задатака</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Синтеза интерних ревизија претходних фаза, редефинисање циљева, задатака и прилагођавање расположивим подацима. Редифиниција индикатора;
<p align="center">Фаза 7: <i>Идентификација проблема заштите животне средине / питања одрживости</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ревизија (претходних) радних верзија Плана; ▪ Усклађивање Плана детаљне регулације са осталим конвенцијама, плановима, програмима и пројектима од значаја за заштиту животне средине;

Ова стратешка процена је у складу са општом препоруком истовремености, тако да је ова стратешка процена утицаја рађена у току израде Плана детаљне регулације за сепарацију песка и бетонску базу у Лучини. Тиме су се ова два поступка у интерактивном процесу међусобно допуњавала.

У току израде Стратешке процене, обрађивач се сусрео и са проблемом веома скромне информационе основе о животној средини. Информациона основа која је коришћена за Стратешку процену највећим делом је преузета из документационе основе Плана детаљне регулације за сепарацију песка и бетонску базу у Лучини, просторних планова јединица локалне самоуправе, као и података добијених од надлежних институција.

У процесу израде стратешке процене утицаја успостављена је сарадња са заинтересованим органима и организацијама, надлежним органом за животну средину.

VII Приказ начина одлучивања

Начини одлучивања по питањима заштите животне средине зависе од низа фактора, а првенствено од значаја позитивних и негативних утицаја планских решења на здравље људи, социјални и економски развој и животну средину. С тим у вези, неопходна је партиципација свих заинтересованих друштвених група и то инвеститора (бизнис сектора), локалне и републичке управе, становника и невладиног сектора. Међутим, за ефикасније остваривање апсолутне партиципације на свим нивоима неопходно је остваривање сталне сарадње између свих актера у процесу. Како је стратешка процена интегрисана у све фазе израде Плана детаљне регулације за сепарацију песка и бетонску базу у Лучини то је резултирало уважавањем и укључивањем резултата до којих се дошло у току стратешке процене. Део о животној средини у свим фазама израде Плана детаљне регулације припремљен је на основу резултата стратешке процене приказаних у овом извештају.

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који могу да дају своје мишљење у року од 30 дана.

Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему Плана обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени. Орган надлежан за припрему Плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину Извештаја и достављање мишљења, као и о времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења Плана.

Орган надлежан за припрему Плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа, организација и јавности који садржи сва мишљења о Извештају о стратешкој процени, као и мишљења датих у току јавног увида и јавне расправе о Плану. Извештај о стратешкој процени доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи општинском органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. На основу ове оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на Извештај о стратешкој процени у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање.

После прикупљања и обраде свих мишљења, на основу којих се формира финална верзија Плана, орган надлежан за припрему Плана доставља Извештај о стратешкој процени заједно са Планом надлежном органу на одлучивање.

VIII Учесће заинтересованих страна у поступку израде и разматрања Извештаја о Стратешкој процени

Консултације и учешће јавности су једна од основних и обавезних одредница процеса Стратешке процене. Приликом израде Плана детаљне регулације и спровођења Стратешке процене, остварена је потребна сарадња са свим меродавним републичким органима (ресорним министарствима, Заводом за заштиту природе Србије, Републичким заводом за заштиту споменика културе, јавним предузећима и др.), као и са органима и службама локалне самоуправе општине Ћићевац. Учесће јавности је обезбеђено кроз јавно излагање, односно стављање на увид и расправу овог Извештаја, заједно са Нацртом Плана детаљне регулације.

IX Закључци - завршни, нетехнички резиме

Закључци о израђеном Извештају о стратешкој процени, тј. закључна разматрања према важећој регулативи представљају део документа који је намењен широј јавности. Основни смисао је да се омогући лакши увид у налазе стратешке процене. Другим речима, закључна разматрања представљају „нетехнички резиме” који се израђује у складу са Европском директивом. У нетехничком резимеу представља се сумаријум информација датих у Извештају о стратешкој процени. Ове информације, с обзиром да су намењене јавности, представљају се на поједностављен начин. Закључна разматрања ове стратешке процене условно говорећи, представљају резиме или врсту завршног прегледа стратешке процене.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину предметног Плана је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире (границе) дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати постојеће стање животне средине и Планом предвиђене активности. Резимирајући утицаје Плана на животну средину и елементе одрживог развоја може се констатовати да ће већина утицаја планских решења имати позитиван утицај на конкретан простор.

Изабрана планска решења нису увек била најповољнија са становишта еколошког интереса, због објективне околности да планирање простора равноправно мора укључити и развојни интерес.

Негативни утицаји које је могуће очекивати реализацијом планских решења су детаљно размотрени проценом утицаја на животну средину и у складу са њоме су формиране мере за њихово ублажавање. Да би се овакви утицаји свели у оквире који неће оптеретити капацитет простора, потребно је спроводити мере за спречавање и ограничавање негативних утицаја на животну средину.